

Slovenstvo na pomolu

Slovenstvo se budi. Iako svetom vladaju tako očajne prilike, kao nikada do sada, ipak nam se srce ispunja nekom slatkom nadom, samopouzdanjem i lepom budućnošću čitavog Slovenstva. Slovenstvo koje je još do nedavna robovalo stranim narodima, borilo se za njihove koristi i prsima svojim branilo njihova ognjišta i njihovo kulturno dizanje, osveščava se i vidi svoj napredak i svoj opstanak jedino u svojoj slobodi, u ljubavi i bratstvu sa svim ostalim slovenskim narodima. Sramotni jaram skinuli su Sloveni sa svog vrata. Slovenstvo pretstavlja danas u Evropi i u ustalom svetu činioca s kojim treba da se i te kako računa. Lozinku zavojevačkih naroda: »Divide et impera« Sloveni su prozreli iako kasno, ali nikako prekasno. Brat je ipak brat. Sloveni su danas slobodni i povezani bratskim i prijateljskim odnosima i bratskom ljubavlju. Preko dvadeset godina je prošlo otkako pripadnici svih slovenskih naroda nisu bili za jednim i istim stolom. Sve nas je to bolelo, svima nam je to kidalo srce i mutilo vedrinu našeg slovenskog srca. Došao je konačno čas da su Sloveni svoju plemena pružili jedan drugome ruku pomirnicu i bacili u zaborav sve ono što nas je do nedavno delilo i cepalo. Naročito nas je bolelo nebratsko držanje Jugoslovena i braće Bugara. Ali, zahvaljujući mudrom držanju i mudrom vladanju našeg uzvišenog Vladara Nj. Vel. Kralja i Vladara bratske Bugarske Nj. Vel. kralja Borisa, kao i jakoj volji i bugarskom osećanju ogromne većine našeg i bugarskog naroda, koji su sa suznim okom pratili sav taj nebratski rad, došao je čas pomirenja i bratstva i među nama. Naši odnosi svakog su dana bolji i lepši, oni odišu pravim bratstvom i pravim slovenskim duhom, koji je prirodan svim Slovenima. Braća Junaci i mi Sokoli naročito smo radosni nad ovako lepim i srdačnim bratskim odnosima, i ovakvom ljubavlju koja prostrujava našim i bugarskim narodom. I na našoj saveznoj glavnoj skupštini došlo je do otvorenih i bratskih izljeva ljubavi i međusobnog razumevanja. Braća Bugari koji su došli na našu glavnu skupštinu bili su živi svedoci našeg oduševljenja i istinskog prijateljstva prema njima, a isto

Brat Dimitrije Lazov,
pretsednik Saveza bugarskih gimnastičkih
društava »Junak«

su na takvo susretanje nailazili i naši odaslanici u bratskoj bugarskoj zemlji. Pozdrav, koji im je uputila čitava naša glavna skupština nije mogla a da ne nađe živog odjeka u srcima drage nam braće, koju ponovno vidimo u krugu ostalih slovenskih naroda, u krugu svoje braće Sokola. Otvorilo se je bratsko srce, progovorila je bratska bugarska duša. Govor brata Lazova, koji je dolazio iz dubine njegove duše, odjek je misli i osećaja čitavog bugarskog naroda, a napose braće Junaka. Taj govor zbog svoje dubine, svog svoje jasnoće i iskrenosti s kojom je izrečen upućujemo i vama, dragi naraštajci i naraštajke, da se upoznate s mislima i pogledima braće, koja su ponovno stupila u zajedničku slovensku porodicu da s njome dele dobro i zlo, da s njome i putem nje stvaraju bolju i srećniju budućnost svog naroda i svih ostalih slovenskih naroda, upirući svoj pogled jedino u veliko i snažno Slovenstvo, radeći jedino za veličinu i snagu Slovenstva. Brat Lazov rekao je:

Draga braćo i sestre!

Danas kao predstavnik Saveza gimnastičkih društava »Junak« iz Bugarske sa svojim drugovima mogu da budem među vama i da se radujem vašem prijemu na koji smo naišli i na tako srdačnom dočeku. Vaš prijemni doček otkrio mi je onu duboku dušu koja drhti od bratstva. Sabrali smo se da podvučemo svima našim neprijateljima solidarnost slovenskih naroda. Mi se svi sećamo onih mnogih vekova kada su se svi slovenski narodi iz zajedničke tadanje domovine raspršili po svetu da traže novu postojbinu, u kojoj bi mogli mirno da žive; sećamo se i onih mnogih vekova našeg odvojenog života i odvojene borbe; prošli su opet i mnogi teški vekovi, koji su naneli teške rane, radi kojih smo se skupili da ih danas lečimo našim sokolskim i junačkim dušama i predanošću (burno aplaudiranje).

Nas ne deli danas više vera, jer nema moćnijeg plemena od slovenskog, koje je bilo toliko moćno da se izdigne iznad svih verskih razlika i da u bratu uvek gleda brata (burno odobravanje). Velika širina slovenske duše prelazi sve verske i druge razlike, jer u svima nama teče slovenska krv, koja u svima nama budi jednake osećaje, ljubav brata prema bratu. U nama teče krv, a krv nije voda. (Oduševljeno klicanje.)

Draga braćo i sestre! Mnogo je godina otkad se nismo tako srdačno sreli. Vragovi verni jezuitskoj devizi: »Divide et impera« razdelili su nas i svi mi bili smo žrtve naše slabosti prema tuđinskom uticaju (silno odobravanje i klicanje). Ali danas je to prošlo: mi smo se osvestili i ne damo se više da nas drugi koriste kao oruđe svoje politike. (Živo odobravanje i poklici: Živeli Bugari!)

Kada danas svesno pogledamo oko sebe mi vidimo jednu pojavu, koja sve iskrene Slovene mora da raduje i da naše duše puni verom u bolju budućnost Slovenstva. Romanska kultura preživela je svoje, germanska preživljuje poslednje dane (burno pljeskanje), a dolazi dan svitanja velike slovenske kulture. (Burno klicanje.) Nema veće, idealnije i čistije ideje od velike slovenske ideje za veličinu, stvaralaštvo i plemenitost velike slovenske kulture.

Dozvolite mi, draga braćo jugoslovenski Sokoli, koji ste nas tako srdačno prigrlili od prvoga trenutka kada smo stupili na Vašu bratsku zemlju, da Vam iznesem jednu bolnu ranu naše duše, koja nas teško boli i za koju Vas molim da je razumete. Mi smo imali mnogo gorkih trenutaka i teških rana, koje vi razumete, a koje ne želim ovde da ponavljam, jer želim da štedim vaše bratske osećaje, pošto su te rane možda još i više vaše rane. Ali te rane će se izlečiti u našem obnovljenom bratstvu. Mi Sloveni uspeli smo da savladamo i da preživimo velike i teške istorijske momente, koji još uvek teško tište sve nas: Kosovo Polje, Zagora, cela krvava balkanska epopeja — sve nas to nije umorilo, već nas je još više ojačalo. Međutim, sve naše krvave varvarske i nečovečne neprijatelje umorilo je njihovo sopstveno varvarstvo i nečovečnost, a Slovenstvo je besmrtno i večno. (Burno odobravanje.)

Draga braćo i sestre! Mi Bugari izvukli smo pouku iz istorije koja je najbolja škola života i koju znamo od pamtiveka do danas. Mi nismo više oni koji smo bili juče. (Urnebesno klicanje). Mi smo nova duša i u nama je dozrela i sazidana velika slovenska ideologija, koja će živeti za sva vremena. (Klicanje i odobravanje). I u nama je danas velika Tirševa slovenska ideja, i to učenje i filozofija slovenskih naroda, jer Tirševa ideologija je prava filozofija Slovenstva, neustrašivi borački duh slovenskih naroda za slobodu i duboku mudrost, koja prosvetljuje naše slovenske narode, da samo u slozi, slobodi i sili slovenskih naroda imamo opstanka. (Burno odobravanje).

Draga braćo i sestre! Ideologija Tirševa je ideologija svih slovenskih naroda (usklici: »Tako je!«), a to je zato, jer je bazirana na duši svih slovenskih naroda, a Tirš je bio prorok i mudrac, koji je tu veliku slovensku dušu otkrio i izneo. (Burno odobravanje).

I nas Bugare spaja s vama ta slovenska duša, ta naša borba protiv zajedničkih neprijatelja za našu zajedničku slobodu. Setite se opevanog junaštva naših dedova po balkanskim planinama i gudurama za slobodu naših balkanskih naroda.

Tirš je rekao, da svaki narod treba da bude slobodan; to je ona velika slovenska plemenitost, koja ne traži ničije ugnjetavanje i robovanje.

Kroz naš narod i narodnu istoriju neka se čuje, da u nas ima slovenske krvi i da smo i mi, kao i svi vi, slovenski narod, delovi velikog slovenskog plemena, koje živi od Severnog Mora do Sredozemnog i od Atlantika do Velikog oceana. (Burno odobravanje). Danas je na pomolu vreme kada treba da se saberu svi u taj veliki slovenski narod, a vi, braćo Sokoli, i mi Junaci sabraćemo ih kroz veliku Tirševu filozofiju i ideologiju Slovenstva. (Burno odobravanje).

Vi vidite, draga braćo i sestre, tu čistotu i otkrivenost koja se vidi danas između Sokolstva i Junaštva. To dokazuje, da se nikakvim greškama i nikakvim zabludama ne gasi naše bratstvo, da se ne gasi ono što se ne može ugasi, kako to peva naš narodni poet, a to je: jedinstvenost naše krvi i jedinstvenost naše duše. (Burno odobravanje).

Mi ovo što radimo vrlo dobro znamo da imamo mnogo prepreka i da imamo mnogo teškoća koje treba savladati i koje stoje na putu da ove naše reči već danas budu stvarnost. Ali mi imamo saznanja, snage i volje da sve to savladamo i da i ostatke vraga isteramo. (Burno odobravanje).

Danas kod nas svi znaju, i seljak i građanin i diplomacija, i svi, da smo mi jedno, da smo bili u zabludi kad smo mislili možda drugačije, i svi se staramo da se velika ideja ujedinjenja svih Slovena ostvari. (Burno odobravanje). Kod nas je već jasno svakome, ko je vrag, ko je prijatelj, a ko neprijatelj. Sladi nam nije niko od brata, bliži srcu nam nije niko od brata. (Odobravanje). Pa i braća se svadaju i karaju, pa se čak i biju, ali oni ne smeju da budu neprijatelji, oni ne smeju zato da služe neprijatelju, već da svoje nesporzume bratski uredi i da ne dozvoljavaju nikome da se među njih stavlja i meša. Braća uvek ostaju braća. (Burno odobravanje).

Neka to sve prođe, draga braćo, što je među nama bilo, i ujedinićemo se, da kroz slovensko Sokolstvo dođe do bratstva svih slovenskih naroda. (Burno odobravanje).

*

Upućujemo ove lepe bratske reči našem naraštaju, da u životu i radu svome uvek ima na pameti bratske savete i učenja, koja je čuo u našim sokolskim hramovima — u našim sokolskim vežbaonicama i da u životu svome nikada ne dozvoli da se ponovi historija na slovenskoj krvi i slovenskim životima. Prošlost neka nam bude putokazom u budućnosti.

(Kljć).

Zar mi to možemo da budemo, pitaćete svi vi, mladi naraštajci i naraštajke, koji čitate ove retke. Apostoli — to je velika reč. I časna. Pa ipak vi to možete biti. I morate, ako ste svesni Sokoli i Sokolice. Svi mi treba da doprinesemo po koji kamačak za velebnu sokolsku zgradu koju podižemo našim trudima, naporima i žrtvama. Nije to posao tako težak, a vi svi ste u Sokolstvu posvršavali i mnogo većih i napornijih poslova. Samo unesimo kao i u sve ostalo malo dobre volje i ljubavi, pa uspeh neće izostati.

Ja sam, draga braćo i sestre, pregledao izveštaj bratskoga Saveza za prošlu godinu i s bolom u duši konstatirao, da u nekim bratskim župama vrlo je malen broj naraštajaca koji primaju naš »Sokolić« sem župa u Slovenačkoj u kojima je najviše rasprostranjen. Tako u jednoj župi ima 1276 naraštajaca — naraštajka, a samo 48 pretplatnika, u drugoj od 2043 samo 32, u trećoj od 2268 samo 35 pretplatnika. I tako redom dalje. Ima društava u kojima ima po 70 i više naraštajaca, a samo jedan pretplatnik na »Sokolić«. Ovo me, braćo, u srcu zbolelo. Ljuto. Teško.

Istina vi čujete od starije braće i sestara mnogo toga o Sokolstvu, ali je vaša sokolska dužnost da primete i čitate svoj sokolski list. Kao što je daku u školi potrebna čitanka, tako je i vama potreban »Sokolić« Žrtve koje zato doprinosite nisu velike. Koliko utrošite preko meseca za nepotrebne stvari, pa ne mogu da zamislim i najsiromašnijeg brata i sestru koji ne bi mogao da uštedi za svoj list cigla 2 dinara. Telo svoje hraniš, ali i duši svojoj treba da dadeš zdrave hrane. Soko ne sme biti samo na reči, već i na delu. A najbolje češ ispuniti tu zadaću čitajući sokolske listove, ako češ da postaneš svestan Soko i Sokolica.

Zato, brate i sestro, ti trebaš da postaneš apostol sokolske misli, pa da predobiješ bar jednoga brata ili sestru koji će da stupe u redove sokolskih pretplatnika. Budi uveren, da će ti to i uspeti. A kada to postigneš znaj da si učinio dobro delo za Sokolstvo, jer kako si mu ti ostao veran i svestan sokolski pripadnik, tako će se i tvoj novi brat opojiti na bistrome vrelu sokolske misli i ostaće joj veran do smrti. On će osetiti kako mu je potrebna sokolska lektira, kao što mu je potreban svagdanji hleb. On neće nikada skrenuti s prave sokolske staze i rado će doprinositi i veće žrtve za našu svetu stvar.

Budite, braćo i sestre, apostoli sokolske štampe. Svaki od vas neka nade bar jednoga svesnog brata ili sestru kao novog pretplatnika našem »Sokoliću«. Na posao dakle!

Samo još nešto treba da se pripomene. Sokolske listove treba redovito i plaćati. Nemarna braća dužna su velike svote za sokolske listove. A to nije sokolski. Tim oteščavaju naš i onako naporni rad i stvaraju sem neprilika bratskom Savezu i vrlo ružnu sliku o našem sokolskom odgoju.

Sa priprema za takmičenja u Budimpešti:

Br. Grilec pri izvođenju poljubne proste vaje

Пред соколски слет

Стајић Гроздана, Београд IV., Чукарица

(Утисци с покрајинског слета у Љубљани 1933 године)

Када се спремамо за слетове овога лета, у Сарајеву и Загребу, буде ми се успомене на покрајински слет у Љубљани пр. године. Те успомене постају тада многе јасније, иначе су оне код свих учесника неизгладиве за цео живот.

Срећан је и веома весео моменат када смо кренули с полазне станице — из Београда. Тисуће грла пожелело нам је срећан пут, а соколски поздрав — Здраво! заглашвао је на станици. Лиле су сузе радоснице.

Путовање кроз лепу Словеначку заносно је да се нисам сетила да узем храну нити да спавам.

Дочек драге браће и сестара у Љубљани био је братски, срдачан. Осетила сам се потпуно као у својој кући, међу својим најмилијим.

А када смо наступили! — Милина је било гледати браћу и сестре из свих крајева драге Југославије и оне из братских земаља. Како смо братски осећали и поздрављали се.

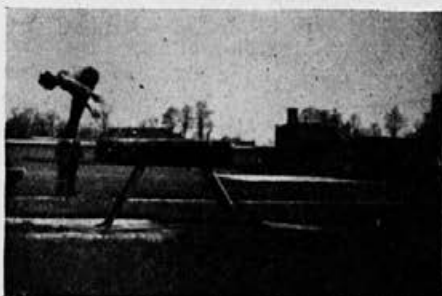
Поворка, величанствена по броју учесника и лепоти својој. Осећања, с којима драги Љубљанчани, стари и млади, пратили ову поворку узносила су нас тако, да нам се чинило да летимо кроз зрак. Клицања, најсрдачнији поздрави и засипање цвећем чинило је да су нам се груди надимале од радости. Рекох: неизбрисиви утисци кроз цео живот. И такви утисци дају ми полета и воље за рад на спреми да учествујем и на овогодишњим слетовима.

Спремајмо се, браћо и сестре, за учешће на овогодишњим слетовима с уверењем, да ћемо и с ових понети исто тако лепе утиске. И они који нису у Љубљани узели учешћа неко пођу на ове слетове у овој години тим пре, да виде и осете корист и лепоту која се у таквим приликама манифестује.

Ови слетови су најбољи начин за пропанду Соколства у нашем народу, да они који га нису дотле познавали дођу до повољног сазнања и приђу му. На тим слетовима се најбоље манифестује снага Соколства, пуна солидарност на заједничком соколском послу и братство.

Пођимо на наше соколске слетове сви! Не жалимо ни труда ни средстава, јер ће се те наше жртве добро наплатити у самом успеху Соколства, чему сви тежимо, а и утисцима које ћемо добити на њима.

Sa priprema za takmičenja u Budimpešti:

Preskok čez konja vzdolž

Br. Ivančević v veletoču naprej

Dvajset let poteka, za človeško življenje dolga doba, ki pa v mladostnem času hitro mine. Vse, kar je bilo neprijetnega, težkega, se pozablja; pozabljajo se pa tudi prijetni spomini. Le ono, kar je napravilo na dušo močan vtis, ostaja jasno v spominu dolga leta do pozne starosti. Med drugimi so mi še prav jasni in prijetni v spominu dogodki iz mojih naraščajniških let. Res je, da je v oni dobi šlo mnogo bratov isto pot, ali vsaj skoro enako, vendar se mi zdi vredno, da danes sebi in bratom naraščajnikom obudim svoje spomine.

Prvo srečanje s Sokolom.

Bil je lep, sončen septembrski dan. Oče me je pripeljal v mesto v šolo. Sicer takrat še nisem znal onih verzov, ki pravijo: »Matji so mi nabasali kruha in klobas, očka so me zapeljali v Mar'bor v četrti klas,« pa je vendar bilo tako. Koj sva šla na stanovanje, k mojemu bivšemu učitelju. Popoldne je bil v okolici sokolski nastop. Ker je bila vsa družina mojega novega gospodarja namenjena k nastopu, sva se jim še z očetom pridružila. To je bil zame, dečka 13. let z dežele, slavnosten dan. Veličastna povorka, kroji, godba, petje; strumni koraki v rdečih srajcah. Pozneje so mi pravili, da nisem samo gledal in opazoval z očmi, temveč požiral z odprtimi usti ali po domače, prav zijala prodajal. — Potem pa nastop! Proste vaje in orodna telovadba. Do takrat sem v domačem kraju poznal trgovca, ki se je sukal na šolskem drogu v trebušnem in podkolenskem toču nalik vrtavki; že to se mi je zdelo silno imenitno. (Blagor vam, bratci z dežele, ko imamo sedaj skoro v vsakem večjem kraju sokolsko društvo, takrat še nismo bili tako srečni, bili so drugi časi, posebno na severni meji.) In kaj sem videl na tem nastopu! Zdelo se mi je neverjetno. Odkod ta korajža, moč, pa da nazadnje le vendar zopet na noge pade. Kar isti dan sem hotel biti Sokol, a poleg me je žalostila misel, da kaj takega pač ne znam. Najrajši bi pa seveda bil kar oni mož, ki je stal na tribuni in okoli 100 telovadcev ga je slušalo na mig njegove roke.

To mora biti res imeniten mož, kakšna čast. Načelnik! No in danes sem že tudi to poskusil; to je častno mesto, a še večja je odgovornost, skrb in delo. Takšna je bila v meni prva iskra sokolske navdušenosti oziroma navdušenosti za Sokola, ker o bistvu Sokolstva nisem imel niti pojma. Postal sem Sokol, vaditelj in še celo načelnik, a ena takratna želja pa se mi le ni uresničila in se tudi najbrž ne bo več, ker leta so leta? To je veletoča nisem nikdar napravil, tezne stoje tudi ne, pa noge na konju me kar niso hotele slušati in mnogo, mnogo drugega. Ob kratkem — telovadec nisem bil nikdar bogzna kakšen. Pa verjemite mi, da raditega nisem nič preveč poparjen, že od takrat ne, ko sem pričel spoznavati, da ima Sokolstvo poleg telovadbe še nekaj drugega, nekaj, kar napravi iz telovadca šele Sokola — in to je misel Tyrševa. To je ljubezen do brata, naroda in jezika, to je red in točnost v delu in življenju, to je iskrenost, vztrajnost, pogum in požrtvovalnost. A ne mislite, da sem morda telovadbo zanemarjal, nikakor ne. Redno sem vadil vsa leta, nastopal in še celo tekmoval sem dvakrat in še to vam povem na uho, da sem drugič dobil celo malo diplomu. V tem času sem pa spoznal sam tole resnico: Pravi Sokol postane le oni, ki hodi v telovadnico; tu je kresalo in brus Sokolstva.

Prvič v telovadnici.

Posledica prvega navdušenja je bila, da sem se kmalu znašel v telovadnici. Med tem časom mi je vedno prihajalo v misel, kako mora biti v tisti kovačnici, kjer se kujejo taki ljudje, v telovadnici. S tesnim srcem sem svoj korak prvič nameril tja: Kaj, če ne bom znal tako kot oni, če me ne bodo prijazno sprejeli, ker nisem meščan, ali bo tisti imenitni mož, ki tolikim poveljuje, mene sploh pogledal in se zmenil zame? Plaho sem prestopil takrat zame še skrivnostna in obenem že sveta tla sokolske telovadnice. Kaj bo?

V telovadnici je bilo živo. Ko sem se prikazal pri vratih, je bil kmalu pri meni moj sošolec in mi z žarečimi očmi dejal: »Ali si prišel? Kar pojdi, te bom predstavil bratu načelniku!« Malo laže m je že bilo, ker je bil tu šolski tovariš. — Grem za njim k bratu načelniku. »Brat načelnik, tu je prišel nov brat naraščajnik, dijak je!« Kaj bo sedaj, saj to je vendar tisti imenitni mož? Kaj je bilo? Srce se mi je tajalo. Prijazen, dober, tople besede: Kdo sem, kako se pišem, odkod doma, kje stanujem, katero šolo obiskujem itd. Nič več me ni bilo strah, že sem bil njihov. Samo pri vprašanju brata načelnika, ali sem že kje telovadil, me je zopet pogrelo. Pa kmalu je minilo, ko je na moj odgovor brat načelnik mirno in ljubeznivo povedal, da se bom kmalu naučil, saj sem še mlad, še prav dober telovadec bom. (Tu se je pošteno zmotil, ker telovadca ni bilo iz mene nikdar kaj prida.) Zmenila sva se še, da nimam še primerne telovadne obleke in zato mi to uro še ni treba telovaditi, naj samo gledam. To mi je bilo tudi kar prav, rad bi prej videl, kako kaj drugi znajo. Medtem ko sva z bratom načelnikom govorila, je bil v telovadnici pravi hrušč in trušč. Nenadoma se začuje oster glas brata načelnika: »Pozor!« Vse utihne, ves ta živžav se namah pomiri, grobna tišina. Kmalu sledi drugo čudo. »V vrsto zbor!« Gledam in gledam in ne morem verjeti, da z dvema besedama ukroti te »divjake«, ki sicer niso hudobni, le mladi in zdravi. Potem mi brat načelnik namigne, naj stopim k njemu pred vrsto. Vse oči so prijazno uprte v me, nerodno mi je. Ne vem, ali sem bil blede ali rdeč. Nato sem čul prve besede o bratstvu, enakosti, o tikanju in pozdravljanju, ki pa jih brat načelnik ni naslovil name, temveč na celoto. Toplo mi je bilo v duši, najrajši bi se bil zjokal, objel brata načelnika in vse brate. Storil sem pa to le s krepkim stiskom roke, ki mi jo je ponudil brat načelnik in na to vsi bratci v vrsti. Najbolj so mi pa ugajale zadnje besede načelnika: »Ni nas mnogo, a mi moramo biti krepki in zdravi, dostojni in dobri, verni sinovi svojega naroda in domovine!«

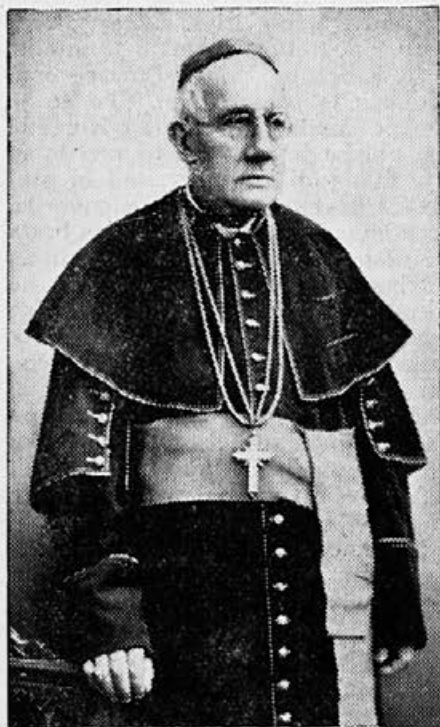
Sledila je telovadba. Vso uro sem bil v nekem svečanem, podzavestnem stanju: Tudi jaz pripadam tej mali, mladi, krepki četi! Užival sem, ko sem gledal dobre telovadce, a neko notranje zadovoljstvo sem čutil, videč, da so tudi taki vmes, ki ne znajo mnogo več od mene. Kar odleglo mi je, še zadnji kamen se mi je odvalil s srca. Kar žal mi je bilo, da nisem med njimi. Pa prihodnjič. — Hvala Tebi — moj prvi načelnik, da si me uvedel v Sokolstvo in odkril njegove bogate nauke. Verjemi mi, da so mi ravno tje nauki v življenju večkrat opora in vodilo, ko na nas navaljujejo raznotere težkoče.

Biskup brat dr. Učelini-Tice

Povodom 40 godišnjice biskupovanja

Veliki naš vladika, naš odlični sokolski brat dr. Frano Učelini-Tice proslavio je dne 18 maja o. g. četrdeset godišnjicu svoga biskupovanja.

Brat dr. Fran Učelini-Tice
kotorski biskup

Tog dana čitav naš narod uputio je svoje misli i svoje poglede tamo na morske žale, na naš lepi i omiljeni Lopud, gde se naš sedi brat, naš veliki biskup i nacionalni borac otpočiva od svog napornog i velikog rada. Sav je naš narod u duši svojoj slavio taj veliki dan u životu velikog našeg narodnjaka i velikog Božjeg službenika. I sedi naš brat osetio je i razumeo radost svoga naroda. Duboke brazde koje je dr. Učelini izorao na našoj narodnoj njivi zlate se u suncu i lepoti, odišu ljubavlju i zahvalnošću, dubokim poštovanjem. Njegovo životno geslo »Sve za narod i veru« donelo je plod i narodu i veri, kojoj dugi niz godina verno služi.

Život i rad brata dra Učelina-Tice vrlo je značajan za naš narod. A narod to i duboko ceni. Već od svojih dečaćkih godina, još na školskim klupama, brani narodne pravice, zalaže se za svoj ugnjetavani narod. I kasnije kao svećenik njegov se rad uvećava. On polazi u narod, u službu dušobrižnika, da bude bliže narodu, da mu pomaže zborom i tvorom. Bič austrijski nije ni njega poštedio. Kada su ga pred 40 godina postavili za biskupa u najsiromašniju biskupiju što uopće postoji u našoj zemlji, mislili su da su ga skršili.

Ali Učelini se ne da. Njegov se rad pojačava. U Boci Kotorskoj gde obitavaju i katolici i pravoslavni razvija on svoj apostolski rad, rad ljubavi i istinskog hrišćanstva. U njegovim se crkvama vide oltari i katolika i pravoslavni. On podjednako blagosivlje i jedne i druge. Brat je mio koje vere bio. Dostojan nasleđnik velikog i neumrlog Štrosmajera. Godine 1909 preveo je Danteovu Divnu glumu i posvetio je: »Slozi i ljubavi Hrvata i Srba — jednokrvene istojezične braće«. Ovo je delo bilo vrlo žestoko napadnuto sa strane klera i austrijske policije, dok konačno nije bilo i zaplenjeno.

I mi Sokoli naročito smo zahvalni našem velikom bratu biskupu. Kada se je htelo pred čitavim narodom da ocrni našu vitešku sokolsku organizaciju diže svoj protest veliki starac iz malenog Kotora. Poznaje on Sokole, poznaje on svoj narod, jer je u njemu niknuo, jer je u njemu odrastao i za njega radio. A zna i kako se Bogu služi. Brat dr. Učelini pripada našim sokolskim redovima dugi niz godina, kao što su sokolskim redovima pripadali i veliki muževi našeg naroda, visoki crkveni dostojanstvenici Štrosmajer, Rački, Krek, Spinčić i plejada još mnogih drugih znanih i nezanih ljudi oltara i crkve. Naš veliki i dragi jubilarac, koji je sav svoj život posvetio narodu svome, koji još u dubokim svojim godinama za njega živi i radi osvojio je još za života trajno i večno mesto u svetloj istoriji našega naroda. Narod mu je izgradio još za života spomenik trajniji od medi. On je to i zaslužio, iako je radio u duhu sokolskom »ni za korist, ni za slavu« nego za korist i slavu svog naroda i svoje

domovine. San njegovih mladih dana je ostvaren. Domovina je spašena, oslobođena. Narod je slobodan, složan i srećan.

U znak visoke pažnje odlikovao je Nj. Vel. Kralj našeg dičnog jubilarca prigodom ovog časnog jubileja ordenom Jugoslovenske krune I stepena. Još veća pažnja i priznanje učinjeni su velikom biskupu što je Nj. Vel. Kralj još prošle godine odredio našeg poznatog kipara Roksandića da izradi poprsje brata Učelinia za Kraljevski Dvor. Poprsje i slika skromnog ovog biskupa rese Kraljevske dvorove naše narodne dinastije Karadorđevića, kao znak velikog priznanja i dokaza poznijim pokoljenjima kako narodni vladari cene i poštuju rad svojih državljana bez razlike kojim se imenom zovu i kojim se krstom krste.

I mi, mladi naraštajci i naraštajke, uzdanica naroda, želimo našem se-dome bratu sve najbolje, moleći Svevišnjega da nam ga još dugo poživi na sreću naroda i Sokolstva.

Zdravo!

(Kljé).

Biskup brat dr. Učelini-Tice o Sokolima

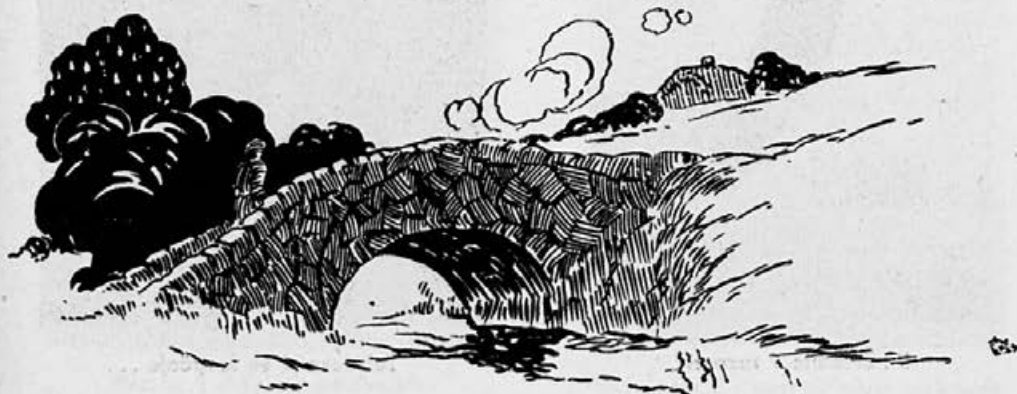
Kada su pred nekoliko dana naši narodni pretstavnici putovali našim morem i primorjem na Krf, da se tamo poklone izginulim borcima za slobodu i ujedinjenje našeg naroda, posetili su usput i velikog našeg nacionalnog borca i odličnog narodnog svećenika biskupa br. dra Učelinia-Ticu, koji se nalazi na oporavku na Lopudu. Tom prilikom osvrnuo se je naš sedí brat i na poznatu poslanicu Katoličkog episkopata protiv Sokolstva. Brat Učelini ponovno je naglasio, da je poslanica bila nepravedna i neumesna, a navodi u njoj ne-istiniti. Uz ostalo rekao je i ove reči, koje prenosimo zbog svojeg velikog značenja za Sokolstvo i naš ujedinjeni narod. One glase:

»Ja imam dosta razloga da ovako mislim — rekao je br. dr Učelini. U mojoj biskupiji Sokoli su dobri nacionalisti i dobri katolici. Sokoli nose križ u procesijama moje biskupije i nj u čemu ne izbegavaju crkvu. Don Frano Ivanišević je imao pravo, kada je kritikovao poslanicu, jer je i u svojim optužbama bila nepravedna i svakako nepotrebna. Za 40 godina moga biskupovanja uživao sam nepodeljeno poverenje i poštivanje pripadnika obih vera, a ta verska snošljivost i bratska ljubav naročito se uvek gajila u Boci Kotor-skoj. Jedna je vera, jedan je Bog. Stvarno ne postoje dve vere. Razišli smo se samo svadama papa i patrijarha.«

Zaista lepe i velike reči ali i od velikog muža, Štrosmajerov duh još živi. Srećnog li našeg naroda kad bi imao ovakve duhovne pastire, koji se u svom životu i radu drže onih lepih i velikih reči neumrlog Njegoša, koji kaže:

»Ne pita se, ko se kako krsti,
No čija mu krvca grije prsi,
Čije l' ga je zadojilo ml'jeko?«

(Kljé).

Naši sokolski takmičari i takmičarke za Budimpeštu

Naš naraštaj jamačno će zanimati, što je s našim takmičarima i takmičarkama, koji se spremaju u Ljubljani za telovežbene utakmice, koje priređuje Međunarodna telovežbačka unija ove godine dne 1 i 2 juna u Budimpešti.

Iza zadnjeg izbornog takmičenja, koje se je vršilo u Ljubljani dne 14 i 15 aprila, ostalo je u Ljubljani na zajedničkom vežbanju 12 braće i 8 sestara, najboljih vežbača i vežbačica.

Koja su i od kuda su ta braća?

1) Pristov Janko, 27 god., priv. čin., društvo Jesenice (župa Kranj); 2) Zupančič Neli, 23 god., geometar, društvo Ljubljanski Sokol (župa Ljubljana); 3) Forte Miroslav, 22 god., student, društvo Ljubljanski Sokol (župa Ljubljana); 4) Vadnov Jože, 22 god., student, društvo Ljubljanski Sokol (župa Ljubljana); 5) Primožič Jože, 34 god., grad. čin., društvo Maribor-matica (župa Maribor); 6) Grilec Konrad, 25 god., bank. čin., društvo Celje (župa Celje); 7) Boltžar Stjepan, 21 god., maturant, društvo Zagreb II (župa Zagreb); 8) Vukičević Petar, 21 god., student, društvo Zagreb II (župa Zagreb); 9) Žnidarić Ivo, 20 god., priv. namešt., društvo Zagreb II (župa Zagreb); 10) Ivančević Ivan, 21 god., student, društvo Zemun (župa Beograd); 11) Budja Juraj, 21 god., student, društvo Beograd I (župa Beograd); 12) Vilić Marko, 26 god., putujući prednjak, Novi Sad (župa Novi Sad).

Između ovih 12 braće izabraće se njih 6 i 2 zamenika, koji će sačinjavati jugoslovensku vrstu. U ove naše borce polaže se velika nada da će znati i moći dostojno i požrtvovno da brane sokolsko ime i ime Jugoslavije u tuđini među brojnim inozemskim vrstama. Svaka država, koja je putem svog vodećeg telovežbačkog saveza udružena u Međunarodnoj telovežbačkoj uniji, šalje, naime, 6 takmičara (i dva zamenika) u teško međunarodno takmičenje. I razumljivo je n. pr. da je velikoj Nemačkoj s preko 60 miliona stanovnika, ili pak Francuskoj s preko 40 miliona

žitelja mnogo lakše da izabere 6 najboljih takmičara nego n. pr. nama Jugoslovenima sa 14 miliona stanovnika, koji smo još sem toga mlada država s razmerno još mladim Sokolstvom, ako ga gledamo u celini. Ali naša braća, iako su većinom novajlije i mladi, uzdržaće i uvereni smo, da neće biti među zadnjima.

A koje su naše sestre, koje će se ove godine po prvi put predstaviti na ženskim međunarodnim telovežbačkim takmičenjima? Osam ih je i evo ih:

Br. Žnidarić v razpori

Tekmovalci se krepčajo ...

1) Krajinović Zrnka, 21 god., srednjoškolka, društvo Beograd matica (ž. Beograd); 2) Trajković Miroslava, 23 god., zasebnica, društvo Beograd I (ž. Beograd); 3) Rajković Olga, 21 god., zaseb., društvo Pančevo (ž. Beograd); 4) Novokmet Ivka, 23 god., učiteljica, društvo Zagreb I (ž. Zagreb); 5) Vido-
vić Dragica, 24 god., krojačica, društvo Zagreb II (ž. Zagreb); 6) Podpac
Marta, 27 god., priv. čin., društvo Ljubljana I (ž. Ljubljana); 7) Sket Milena,
20 god., sluš. konzervatorija, društvo Ljubljana I Tabor (ž. Ljubljana); 8)
Smerdu Ljubica, 24 god., aps. Trg. akad., društvo Maribor (ž. Maribor).

Vrsta članova i članica nalaze se u Ljubljani na zajedničkom vežbanju od 20 aprila pa dalje. Članovi vežbaju na vežbalištu Ljubljanskog Sokola, odnosno u vežbaonici u Narodnom domu, članice pak pre podne na Taboru, a posle podne na vežbalištu Ljubljanskog Sokola. Vežbanje traje svakog dana od 8 i ½ do 11 i od 3 i ½ do 7 uveče i već iz toga se vidi, kako ogroman napor zahtevaju pripreme za ovo takmičenje.

Nekoliko dana pred odlaskom u Budimpeštu, a koji je polazak određen za 28 juna, definitivno će se sastaviti vrste po 6 članova takmičara i 6 članica takmičarki s dva zamenika odnosno s dve zamenice.

U čemu će takmičiti članovi u Budimpešti?

1) Prosta vežba: a) obavezna, b) voljna. 2) U obaveznoj i voljnoj vežbi na sledećim spravama: vratilu, razboju, konju u šir s ručkama, krugovima i u obaveznom i voljnom preskoku preko konja uzduž. 3) U atletici: bacanje kugle (7½ kg), skok s palicom, trčanje na 100 m.

Takmičenje članica obuhvata sledeće grane:

Uzorni vežbovni čas, koji obuhvata: A. I nastup, proste vežbe, II brvno 120 cm, vežbe u dvojicama, preskoci preko konja u šir s ručkama s pružnom daskom, III ritmičke vežbe, narodni plesovi, vežbe za umirenje. B. Proste grane: trčanje na 60 m, skok u daljinu sa zaletom, bacanje koplja. C. Nastup na pozornici.

Iz Budimpešte vратиće se takmičari i takmičarke u domovinu preko Beograda gde će prirediti dne 6 juna akademiju, da pokažu i našoj prestonici što i kako su radili u Budimpešti.

Sokolić i s njime sav jugoslovenski sokolski naraštaj želi braći takmičarima i sestrama takmičarkama na međunarodnim takmičenjima u Budimpešti najveće uspehe.

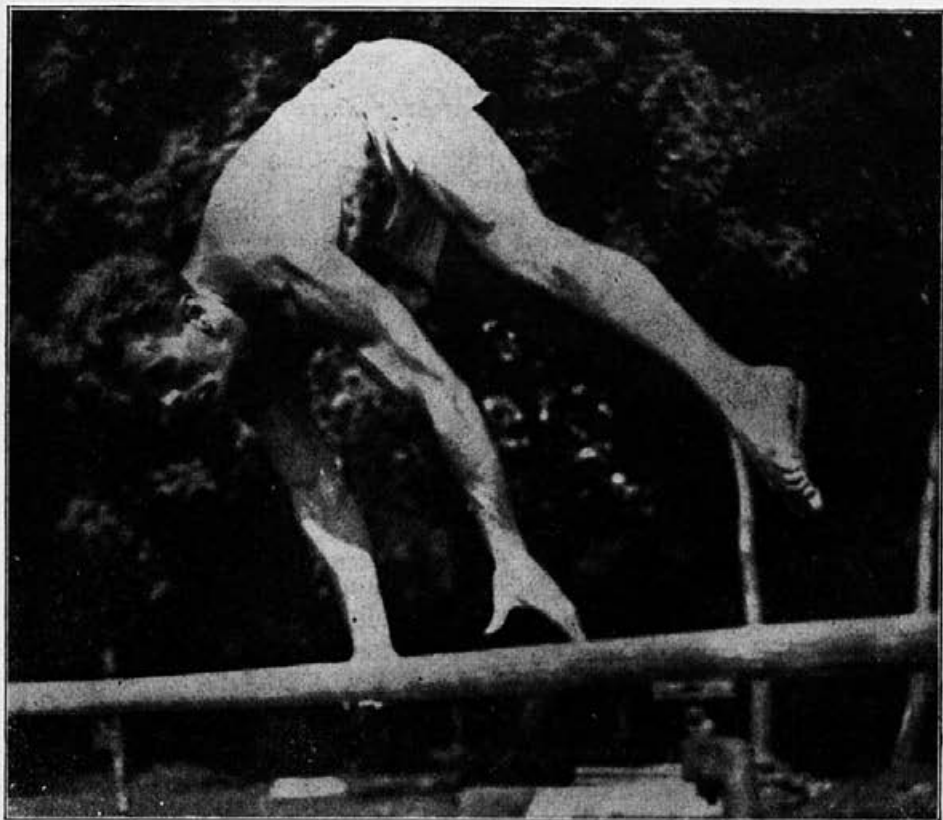
Primedba: Ovaj članak napisan je pre nego što je pala odluka da naše vrste ne polaze iz političkih razloga u Budimpeštu. Donosimo ga samo zbog bolje informiranosti našeg naraštaja.
— Ur.

Seskok z droga v predkolebu

Br. Ivančević v stoji na rukah na krogih

Kolo zanožno snožno na levo (Br. Josip Primožič)

Spomen Vidovdana

Joso Matešić, Ogulin

Svake godine na 28 juna slavimo spomen dan — Vidovdan — na one slavne borce, koji padoše u herojskoj borbi za slobodu i ujedinjenje našega naroda. Neizbrojne su legije onih, što padoše u borbi za oslobođenje i ujedinjenje našega naroda. Nikada nećemo znati njihovoga broja, ali zato znamo za njihove žrtve. Svi heroji i velikani našega naroda postali su baš nama Sokolima živim uzorom, pa zato mi slavimo najsvečanije spomen na njih.

Kosovo je najbolji primer kako se bori i pada za otadžbinu. Trebalo bi more tinte, da se opiše junaštvo onih boraca, koji izginuše na tom polju. Bili su to prvi Sokolovi naši.

Sve te dragocene žrtve urodile su dobrim plodom. Ujedinjenje, koje smo mi dočekali, ispunilo je njihove snove. I zato je naša sveta dužnost, da ih se sećamo, da im se odužimo spomenom za njihova nadčovečanska dela, jer su oni uzidali svoje kosti u temelje Jugoslavije.

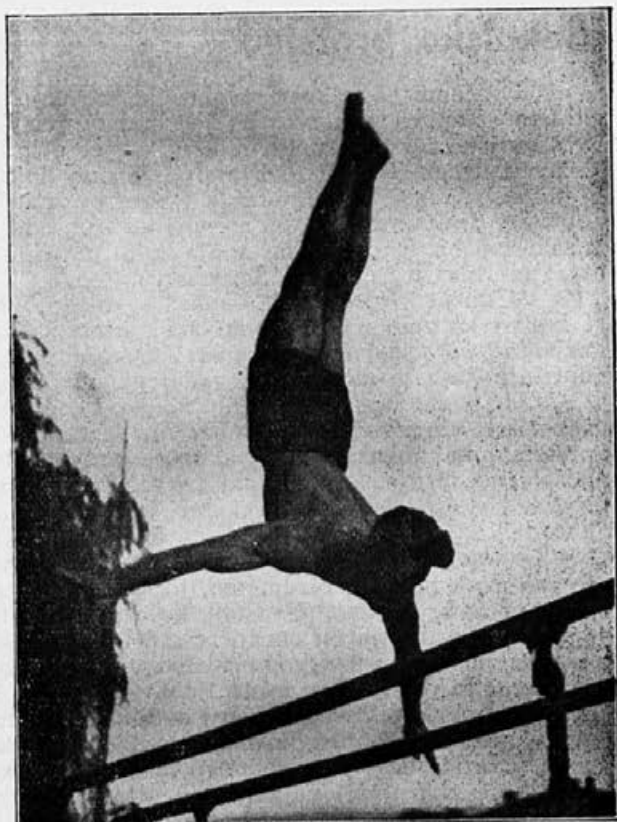
Letošnja proslava Vidovdana biće naročito svečana, jer ćemo veliki taj blagdan naš proslavljati u Sarajevu, kamo treba da poletimo svi bez razlike. Taj slet ima istorisko značenje, a tako i slet u Zagrebu. Biće to dan slavlja...

A koji budu kod kuće, neka se sete također velikana i heroja sviju Vidovdana našega naroda, poklikom: Slava večna neka je mučenicima za našu slobodu!

Sa priprema za takmičenja
u Budimpešti:

Premet nazaj na razboju
(Br. Josip Primožič)

Skok v višino ob palici

Slovenski apostoli

Joso Matešić, Ogulin

(Uz ćirilometodski dan)

Ovog meseca sećamo se uspomene na velike slovenske apostole svetitelje naše — Ćirila i Metoda. Posvećujemo im u našoj štampi par redaka, jer i mi Sokoli u njima gledamo prvoborce za slovensku misao, za naš jezik i naše pismo.

Ćiril i Metod, svetitelji svega slovenskog naroda bili su rođena braća. Rođeni u današnjem Solunu, oni su rano pošli da u našim stranama propovedaju hrišćansku veru i obraćaju Slovence s poganstva.

Najpre su došli u Moravsku. Narodni knezovi i župani rado su ih primili. Oni su neumorno širili reč evanđelja poput pravih apostola. Narod ih je rado slušao, pa u tom apostolskom dejstvanju imali su uvek uspeha.

Oni su bili prvi koji su radili na tome, da postanemo jedno. Da im je to potpuno uspeli, danas bi slovenski narodi bili silniji i jači nego jesu. Ipak je mnogo njihovo seme urodilo dobrim plodom i dvelo sjajne uspehe.

Imali su oni — kao i svaka dobra stvar — svojih ogorčenih neprijatelja, osobito među tuđincima. Crnili su ih i optuživali u Rimu kod Pape, da su raskolnici, heretici ili šizmatici, a oni nisu ništa drugo učinili, nego obavljali službu božju na narodnom slovenskom jeziku, što je već i onda smetalo našim ugnjetućima, koji su se bojali slovenske svesti. Smatrali su to posve naravnim pravom svakog naroda i od toga nisu nikad ostepali. Imali su pobornike i naslednike sve do dana današnjega i imaće ih dogod bude slovenskih naroda i jezika.

Ovim pravim narodnim apostolima ovim slovenskim svetiteljima dužni smo i mi Sokoli zahvalnost.

U ničemu se u Sokolstvu toliko ne čuje i ništa ne dolazi do izražaja koliko sokolsko bratstvo. To je i razumljivo, kada znamo od kakve je ono važnosti po razvitak naših redova, — jer u bratstvu treba tražiti lepotu, veličinu i snagu Sokolstva. Bratstvo je ono koje zbližuje ljude raznih zvanja i položaja, različitog vaspitanja i obrazovanja. Ono nas uzdiže nad površinu običnog društvenog života, a u njemu treba da tražimo i snagu, izvor i tajnu naših uspeha. Bratstvo nas spaja istim ciljem i svrhom: služiti svojoj domovini Jugoslaviji i čitavom Slovenstvu.

Vrednost i ispravnost Sokola i sokolsko bratstvo vide se i po tome kako i koliko ko radi u duhu sokolskog bratstva za opšti interes društva, — i napokon po njegovim težnjama i nastojanjima, kojima je izvor u njegovoj nutrinji, koja bi morala biti zadojena duhom sokolskog bratstva. —

Gde nema svesnih i dobrih Sokola, tamo nema i ne može biti ni iskrenog sokolskog bratstva. — Zato može biti srećno ono društvo, koje može na svoje pretstavnike pokazati kao na uzore pravoga bratstva, muževnog značaja i nesebičnih težnja. — Napredak takvog društva je zajamčen, jer u njemu vlada ljubav i sloga, vlada sokolski duh, koji teži za srećom i lepšom budućnošću naroda.

U mnogima još nema dovoljno sokolske svesti i sokolskog bratstva. Mi to još možemo i da razumemo, jer je zadnjih godina pristupio našim redovima velik broj novog članstva, koje nije bilo sokolski uzgojeno i sve će to trajati dotle dok ih mi stariji Sokoli bratski i sokolski ne naučimo sokolsku misao i značenje sokolskog poslanstva. Stoga moramo našoj novoj braći obratiti naročitu pažnju i naročitu ljubav da ih sve što skorije vidimo kao prave istinske Sokole po svojoj duši i svojim osećajima. To članstvo moramo najpre vaspitati u sokolsko-nacionalnom duhu i zadojiti njihovu nutrinju snagom istine, ljubavi i pravednosti, a u duhu sokolske misli i sokolskog bratstva, koje zbližuje i spaja različite ljude u jednoj — svima — zajedničkoj ideji. —

A uspešnom razvoju sokolske ideje, koja nas u našem plemenitom nastojanju i naponnom radu, za ostvarenje naših nacionalnih ciljeva, — zbližuje i spaja, od velikog je značenja sokolsko bratstvo i način kako to bratstvo shvaćamo i osećamo — i kako ga u životu zasvedočavamo.

Sokolsko bratstvo, koje nam nalaže da se međusobno potpomazemo i ljubimo, moramo pravilno shvaćati i visoko ceniti, jer samo bratstvo i ljubav kadri su da potisnu sebičnost i učine čoveka trpeljivim, susretljivim i boljim. A bratstva treba, ali pravoga bratstva, koje se rada samo u našoj duši i u srcu, da se možemo osećati zadovoljnima i srećnima. Bratstvo je temelj na kome se gradi sreća među ljudima. Jedino bratstvo i osećanje ljubavi za svoga brata i svakoga bližnjega može da potisne i uništi u nama sve nevaljalo i da nas podigne do čovečjeg dostojanstva.

Bratje tekmovalci:
Pristov, Zupančič, Vilić, Grilec,
Žnidarić, Vukičević, Budja, Pri-
možič, Forte, Ivančević, Vadnov
(nema Boltžara)

A ima li nešto lepšeg i večeg, nego li je čista savest i mirnoća duše, koju se postizava savesnim vršenjem svojih dužnosti i saznanjem da si pomogao svome bratu i bližnjemu u nevolji!

Osečajući prema drugima bratstvo i ljubav lakše ćemo zadovoljiti svojim željama i iz poticaja svoje nutrinje, ako nam je ikako moguće, moći ćemo pomoći i drugima. Bratstvo se najbolje i najlepše zasvedočava činom. U naše redove spadaju oni koji znaju i priznaju da bratstvo ruši pregrade među ljudima, ukida razlike zasnovane na predrasudama i zbližuje ljude za plemenita dela. — Naše bratstvo nam govori o jednakosti naših članova, ali ta jednakost treba da se očituje vrednošću i čestitošću pojedinca u radu, u savesnom i nesebičnom vršenju svojih dužnosti u Sokolstvu i van njega — s osećanjem moralne odgovornosti.

Nije dovoljno pokazivati bratstvo samo u društvu i u izvesnim zgodama, već ga treba i u vanjskom, privatnom životu.

U sokolani »brat« i »zdravo«! a van nje »gospodin« i »klanjam se« — nije sokolski, već krivo shvaćanje Sokolstva i znak opadanja sokolske svesti i sokolskog bratstva. —

Riba in kačji pastir

Rica, Ljubljana

Kačji pastir se je norčeval iz ribe, ki je brezskrbno plavala po potoku:

»Kako grda si in brez vsake lepe barve. Vsa siva si in zoprna. Če te kdo pogleda, ga mora takoj miniti okus. Čudno, da te sploh človek more jesti! Poglej no mene! Ali nisem krasen? Ali vidiš, kako se lesketam v soncu in kako spretno letam nad valovi in se gledam v jasni vodici? Moja svetla krila se mavrično spreminjajo; kakor čudežni hrošček sem, ki si ga vsak želi uloviti. Za tebe se pa živ krst ne zmenil!«

Riba je bila nema, kakor so vse ribe, zato je samo pametno molčala in mirno boljčala v zgovornega kačjega pastirja.

Gizdalin pa ni nehal. Spet se je jel norčevati s tenkim šuštečim glasom:

»Ne vem, zakaj si še ošabna povrhu, saj ni nič privlačnega na tebi! Vsaj oglasi se!«

Pa je zašepetal zeleni valček namesto tihe ribice:

»Riba slabo vidi in ne more presoditi, ali si res tako lep. Prileti bliže k meni, pa te bo bolje videla in ti priznala, da si res zelo lep!«

Kačji pastir je prifrftal tik nad valove in že je riba hlastnila po njem. Hiteči val se je pa smehljal in šepetal:

»Res si lep, zelo lep, a še bolj si neumen. Kaj imaš zdaj od vse svoje krasote, ko te je riba pogoltnila?«

Sa priprema za takmičenja
u Budimpešti:

Bratje tekmovalci v
veselem razpoloženju

Nakon duge i očajne borbe zaposeli su Nemci Srbiju. Umukla je pesma, zastao život. Porušena sela i poružene varoši pričahu o prošlim borbama. Preostalo pučanstvo sa zebnjom u duši očekivalo je nove događaje. Niko se nije usudio na ulicu. Tek po koja radoznala dečja glavica izvirila bi kroz prozor, da se mahom sakrije opazivši tuđeg vojnika. Starci, žene i deca sklapali su ruke u molitvi za svoje najdraže, koji su se tada verali kroz smrtonosne albanske klanice — slobodi u susret!

Za svako udaljenje iz sela trebalo je imati naročitu dozvolu sa strane okupatornih vlasti. — Kasna je jesen, a narodu nestala drva za ogrev. U kući Desanke Narančić drhti od studeni dvoje dece — mladih Sokolića. — »Ajmo, deco, u opštinsku šumu po drva,« progovori majka. »Neće nas valjda radi toga ubiti tuđinci.« — Trčkaraju bosonoga deca i sakupljaju suvarke. Desanka natovori svežanj i baci ga preko leđa, kad zagrmi iz šume nečiji glas: »Ko ti je dozvolio, da kupiš tu drva?« Bio je to šumar Rado, jedan od onih, koji su se prodali tuđinu, zatajivši svoj rod i jezik. — »Eto Rade, drvca nemam u kući, a zima se bliža...« »Nema o tome govora,« upade u reč Rado, već ostavi drva i da te ne vidim više u ovoj šumi!« »Ama sreće ti, Rado, pusti da odnesem tu suvad i da ogrejem ovu nesrećnu dečicu. Doći će, valjda, jednom i njihov otac pa će ti se odužiti za to dobro.« Šumar ne htjede ni čuti o tome, već pride prestrašenoj majci, uze svežanj i baci ga o tle. Drugog dana optuži šumar Desanku vlastima, da je tobože uvredila »njegovo apostolsko veličanstvo« cesara austrijskog. Osuda beše kratka — smrt na vešalima!

Ulicom kreće vod vojnika. U sredini sedi sveštenik, noseći krst. Njemu okrenuta sedi žena, seljanka bleđa i zaplakana. Tu i tamo čuje se jauk: »Rado, Rado, prokleta ti duša, što me nevinu upropasti, kud će ti duša, krvniče kleti!« — Niko i ne sluša ove reči, već svako promatra dvoje nevine dečice, koja prate poslednji put svoju majku...

Sprovod stiže ispred groblja. Tu je čekala gomila vojnika i oficira, a vetar je ljuljao konopac sa zamkom. Desanka se izljubi s decom, koju su morali silom oduzeti nesrećnoj majci. Sveštenik uze krst, pruži ga Desanki i reče joj suznih očiju: »Idi, kćerko, mirno u smrt, gresi su ti oprošteni. Ja ću se pobrinuti za decu tvoju i vratiću ih ocu, kad se vrati...« — Digoše je na klupu i krvnik joj baci zamku oko vrata. Sudac dade znak i krvnik izvrši svoju dužnost...

Deca jauknu i zagrle umiruću majku. Teško ih je sveštenik odvojio i odveo u sirotinjski dom. Drugog jutra ustade grobar, uze metlu i poče odgrtati sneg. Pod bezimenim krstom nedavno obešene žene ugleda dve male, dečje glave, zavejane snegom. Na glavama kapice s natpisom sirotinjskog doma...

Naši topovi oglašivali su se svakim danom bliže. Tuda vojska nervozno se sprema da ostavi izmučenu našu zemlju. Sloboda se bliža. — Za par dana eto u selu naša junačka vojska. Vojnici okićeni cvećem, a narod kao da je pomahnitao od radosti. Iz redova istrči vojnik Stojan i pojuri svojoj kući da zagrlj svoju decu i ženu. No, kuća beše prazna... Prestrašeni seljaci ne znaju, kako da ispričaju nesrećnom ocu sudbinu njegove porodice. Tada se probi između seljaka bedan čovek. Stade pred vojnika i uzviknu: »Ja sam ubio tvoju ženu i decu. Ja sam je izdao i razorio ti ognjište... Ubij me, osveti ih, — pravo imaš!« Stojan se trže, ne mogavši razumeti tog čoveka. — »Ja sam šumar Rado, ubij me. spasi me paklenih muka!« — nastavi ovaj. — Šumar oštupi nekoliko koraka nazad, očekujući smrtonosno zrno. Stojan diže pušku, a tom trenutku baci mu se pod noge malo devojče, podiže nevine oči i bolno jauknu: »Smiluj se ocu mome, radi mene nevine...« Stojanu klone puška. Digne šumarevu kćer, poljubi je i reče: »Četiri godine sanjah o ženi i deci i nisam dočekao da ih vidim. Rado, neka ti Bog sudi, a ja ti

praštam radi dece tvoje. Razorio si mi gnezdo, sreću moju i ja nemam šta da tražim ovde!« — Ode Stojan u svet, a da se nikada nije povratio u rodno selo.

Tako su, eto, postupali naši osvjetnici, koji nam doneše zlatu slobodu. — Međutim danomice čitamo kako nas nazivlju naši susedi — barbarima i razbojnicima...

Hrabrost i ustrajnost — naše vrline

Asim Hodžić, Bos. Brod

U našem svakodnevnom životu često nam se dešavaju stvari, koje su u mnogo slučajeva u stanju da zaustave, odnosno, da skrenu sasvim s puta uobičajeni tok našeg života.

Takvi su događaji često puta izazvani namerno s raznih strana naših zlobnih neprijatelja, kojima je naš uspeh njihova bol, naša radost, njihova žalost, naš neuspeh njihov cilj.

U takvim slučajevima o nama ovisi, kako će se razviti tok događaja, odnosno, kako će one kobne strelice odapete s luka slobe naših neprijatelja, utecati na ustroj našeg rada. O nama ovisi, da li će te strelice zatrovati naš rod, ili će mu još više uliti snage i volje za rad koji smo započeli za dobrobit našeg naroda i naše otadžbine. O nama to, velim, ovisi, jer budemo li dali tim uticajima maha, možemo da svalimo na svoja leđa veliku odgovornost pred našim potomstvom. Budemo li pak, ne obazirući se na to, stupali hrabro dalje, sabijeni u gušće redove i ustrajali u radu koji smo započeli uspeh nam je osiguran.

Kopanje

Lutkovna igra v dveh dejanjih.

II. dejanje.

Na dvoru carja Požeruna. Z desne in leve vhod, v ozadju okna. Ob stenah divani itd. Na desni carjev prestol, poleg tega na vsaki strani po en prazen, malo manjši prestol. Car Požerun je debel, zabuhel in ves neokreten. Ko se zastor dvigne, sedi na prestolu. Pred njim po jutrovsko klečita prvi in drugi minister in se mu venomer priklanjata. Medla svetloba ranega jutra.

Prvi minister. Nasmehni se, mogočni, da bo moglo sijati sonce!

Drugi minister. Gani z desnico, da se razcveto rože na vrtu!

Prvi minister. V svoje sanje te vpletamo vsi tvoji zvesti.

Drugi minister. Od vzhoda do zahoda smo s teboj. Ukaži — in umrjemo zate; migni — pa gremo na boj!

Požerun (odkima in se nekoliko zgane). Ali ni še nobenega znamenja?

Prvi minister. Tvoj obraz je žalosten, zato se megla zunaj ne more razpršiti in nismo mogli videti znamenj.

Drugi minister. Ukazal sem petelinom vrh grajskega stolpa, naj zapoje, ako bi kaj videli.

Požerun. In še niso nič zapeli?

Drugi minister (se vrže z obrazom na tla). Milost, milost, mogočni! Peteline je jastreb odnesel.

Požerun. Zakaj pa nisi jastreba ujel?

Prvi minister. Trije smo ga držali, pa nam je vsem skupaj ušel.

Požerun. Kdo je zdaj na stolpu?

Drugi minister. Vprašati smo hoteli tvojo prejasno modrost, koga naj pošljemo tja na ogleda —

Požerun (brezbrižno). Prazno pustite!

Prvi }
Drugi } minister. Kakor želiš in kar ukazuješ.

Požerun (počasi). Kaj pa Krivogled?

Prvi minister. Za njim ni nobene sledi.

Drugi minister. Ako ukažeš, gremo za njim —

Požerun. Kdo bo pa potlej pri meni?

Drugi minister (zanosno). Izpred tvojega obličja me ne spravi nobena sila!

Požerun (trudno nagne glavo). Ali se ti ni malo zareklo?

Prvi minister. Dovolj, mogočni! Od bridke žalosti in težkih skrbi se nam že vsem skupaj pamet suši.

Požerun (prvemu ministru). Stopi malo venkaj na ploščad! Poglej, odkod kaj veter vleče! (Prvi minister odide.)

Drugi minister. Kako si bo veter upal na dan, dokler so žalostne tvoje oči!

Prvi minister (se vrne in se takoj zopet vrže na kolena). Milost, mogočni, milost!

Požerun. Kaj je zopet takega?

Prvi minister. Vetrovi so vsi odšli na dopust.

Požerun. Potlej sami smo na dvoru?

Prvi }
Drugi } minister. Žalost je ostala z nami.

Požerun. To je malo. (Zaspano.) Ali je dekle že vstalo?

Prvi minister. Zdi se mi, jasni, da naša carična še v sanjah počiva.

Požerun. Misliš, da se ji kaj sanja?

Prvi minister. Ali naj jo grem povprašat?

Požerun (brezbrižno). Pusti — Pusti —

Drugi minister. Reci, mogočni, naj dan nam posveti —

Požerun. Kaj boš z njim?! Jaz bi najrajši malo zadremal. (Zeha.) O-ho- Praviš, da znamenj ni od nikoder?

Prvi minister. Včeraj sem slišal kosa na vrtu.

Požerun. O čem je pa pel?

Drugi minister. Jaz ga nisem prav nič razumel.

Prvi minister. Komaj je prav gostoleti začel — (Trepetaje.) Milost, oh, milost —

Požerun (leno). Ali je zopet bilo kaj narobe?

Prvi } minister. Kosa je maček za plotom ujel. (Se obupno priklanjata.)
 Drugi } Potlej pa revež več peti ni smel.

Požerun (malomarno). Smola na smolo —

Prvi minister. Ali bi mačka nemara ujeli?

Požerun (dremavo). Kaj bi z zverino počeli!

Prvi } minister (ponižno). Kakor se tvoji milosti zdi.
 Drugi }

Požerun. Spal bi rad, a le ne morem. Kaj to pomeni, ljuba ministra? (Zeha.) Ne vesta? — Eh, pa nič za to — (Prvemu ministru.) Ali je v hlevih še kaj živine?

Prvi minister. Včeraj odgnali smo zadnjo v planine.

Požerun (zamišljeno, zelo počasi in otožno). Nekaj po svetu, nekaj v planine —

Drugi minister. Ne misli na žalost, mogočni, dobrotni! Saj se bo zdravje ti skoraj vrnilo —

Požerun (se zgane). Pssst! Zdi se mi, da je nekje pozvonilo.

Prvi minister. Stopim pogledat?

Požerun (brezbrižno). Pa stopi, če misliš, da se velja — (Prvi minister počasi in dostojanstveno odide na levo.)

Drugi minister. Nemara Krivogled se vrača?

Požerun (zeha). Zares ne vem, kaj bi dejal. (Se nasloni vznak na prestol.) Pustite me, da bom zaspal. (Zasmrči.)

Drugi minister (se neha klanjati, vstane in previdno odide proti levi, kjer sreča vračajočega se prvega ministra; potihoma). Je kaj novic?

Prvi minister. Čebele v panjih se budijo.

Drugi minister. In misliš, da bi te zvonile?

Prvi minister. Kdo pravi to?! — Carična spleta si lase —

Drugi minister. Kdo pravi to?! — Na vrtu poje nekaj ptic —

Drugi minister (začudeno odstopi malo proti ozadju). Da te — zvone?!

Prvi minister. Kdo pravi to?! Dejal sem ti samo tako, ser si pač želel si novic.

Drugi minister. Kaj bo z nami, kaj bo z nami! (Stopita vsak na eno stran vrat.)

Dvorana se razsvetli in z leve pride carična. Ministra jo polglasno pozdravljata.)

Prvi minister. Pozdravljena, biser vesoljnega carstva!

Drugi minister. Pozdravljena, sonca nebeški smehljaj!

Prvi minister. Kamor pogledaš, naj cvetje razcvita se —

Drugi minister. Sonce naj vsa tvoja pota obsveti —

Prvi minister. Srebrnih strun pesem naj tvoj bo smehljaj!

Carična. Dobro jutro! Kaj pa očka?

Drugi minister. Car mogočni je zadremal —

Carična (gre proti ozadju, gleda nekaj časa skozi okno in se nato obrne proti ministroma). Oj, ne vesta, gospoda, kako lepe sanje sem imela to noč. Sanjalo se mi je, da sem hodila po širokem polju. Veter mi je božal lase in mi pravil o takih krajih, kjer žive sami veseli ljudje —

Prvi minister. Veseli — ?

Drugi minister. Ljudje — ?

Carična. Da, da, Ljudje, ki ponoči spe, čez dan pa delajo in se že kar tega dela vesele.

Prvi minister. Kaj deš, tovariš, kje bi to bilo?

Drugi minister. Ko bi vedel, bi šel gledat —

Carična. In še sem sanjala, da sem videla ljubega očka, kako se je prisrčno smejal —

Prvi minister. Naš mogočni car?

Drugi minister. Naš užaloščeni vladar?

Carična. Tako sem živo sanjala, da še sedaj slišim njegov zadovoljni smeh.

Prvi minister. To mora nekaj pomeniti.

Drugi minister. Če le ni že znamenje, ki ga car tako želi.

Prvi minister. Ako dovoli carična, bi šel pogledat na ploščad.

Drugi minister. Ali pa zadaj na strmo pečino, ki na zapadu čuva naš grad.

Carična. Le stopita, ljuba ministra, in natanko poglejta strani neba: Kako je z oblaki, kam ptice letijo; poslušajta vode, če kaj žubore; kako je z vetrovi —

Drugi minister. Tovariš je rekel, da so šli na dopust.

Carična. Nemara za ta čas prispeli so novi —
 Prvi minister (s pokloni odhaja na levo). Vse bom pregledal in sporočil sproti.
 (Odide.)
 Drugi minister. In kar bom jaz opazil, vestno bom povedal. (Odide desno.)
 Carična (gre proti prestolu in sede kraj spečega Požeruna). Očka —
 Požerun (v spanju). A-ha-aaah —
 Carična. Očka, slišiš?
 Požerun (se nekoliko zgane in mrmra). Saj — ni — vredno — (Zeha.)
 Carična. Očka, čuj, sonce je že zdavnaj vstalo in ves dvor je obsijalo. Slišiš, očka?
 Požerun (še v spanju). Slišim, slišim —
 Carična. Zajtrk tudi je pripravljen.
 Požerun (se predrami). A, ti si tukaj? Si že vstala? Kam se ti neki tako mudi?
 Carična. Zajtrk te že čaka, očka.
 Požerun. Naj le čaka, saj ne bo pobegnil — Kam sta pa pa ministra šla? V planine?
 Carična. Ven sem ju poslala, nj pogledata za znamenji.
 Požerun. Saj ni vredno, dete —
 Carična. Meni se je toliko sanjalo.
 Požerun. Meni pa čisto nič.
 Carična. In ministra sta dejala, da utegne to kaj pomeniti.
 Požerun. Misliš? — Pa naj bo.
 Prvi minister (naglo z leve). Megle so se razbežale. Na široko in visoko je vse jasno čez in čez.
 Požerun. Če le nisi ti meglen.
 Prvi minister. Kakor ukazuješ, modri (Odide.)
 Carična. Očka, pojdi zajtrkovat. Kar želiš, je na izbiro.
 Požerun. Saj ničesar ne želim.
 Carična. Medenjače in pogače —
 Požerun. Res ni treba.
 Carična. Strdeni rogljički, fazanovi jezički —
 Požerun. Nak, nak —
 Carična. Mleko, jajčka, presno maslo —
 Požerun. Mi je že čez glavo zraslo —
 Carična. Voda izpod Žive gore.
 Požerun. Saj ne maram več za njo.
 Carična. Tudi vino brezovo.
 Požerun. Oh, dekle, kako si sitno!
 Carična. Pojdi, očka dragi, pojdi!
 Požerun. Res se mi prav nič ne ljubi —
 Carična. Očka, daj, ne bo ti žal!
 Požerun. Oh, jaz bi najrajši spal. (Se hoče nasloniti vznak, ko vstopi z desne drugi minister in se vrže na kolena.) Slava ti, mogočni car! Znamenja se bližajo.
 Carična. Kaj si videl?
 Drugi minister. V dalji nekaj se praši.

Izlet tekmovalcev in
 tekmovalk v naravo

Požerun (se nekoliko skloni). Tebi v glavi, se mi zdi!
 Drugi minister. Kakor milost ukazuje!
 Carična. Kaj pa naj bi se prašilo?
 Drugi minister. Nisem videl, kaj je bilo —
 Prvi minister (z leve). Silni car, mogočni car, kaj sem videl, kaj sem videl! (Se vrže poleg drugega ministra na kolena.)
 Požerun. Jaz zdaj gledam puhle glave —
 Prvi }
 Drugi } minister. Kakor milost ukazuje.
 Carična. Kaj bilo je takega?
 Prvi minister. Strah in groza, vsa ravnina daleč tamkaj za gorami, kjer se zjutraj sonce dramj —
 Carična. Kaj bilo je vendar kaj?
 Prvi minister. Ko bi vedel, bi povedal. Čez in čez se je prašilo in prašilo in kadilo.
 Drugi minister. Tudi jaz sem videl prah —
 Carična. Očka, mene je pa strahl!
 Požerun. Oh, ne bodi no, ne bodi! Kar po glavi téma blodi, še besede vredno ni.
 Prvi }
 Drugi } minister. Sla bi še enkrat pogledat, ako se carični zdi.
 Carična (nestrpno). Le pojdiva in hitita! Eden spredaj na ploščad, drugi pa na rob za grad! (Ministra odideta vsak na svojo stran.)
 Carična. Ali nisem rekla, očka?
 Požerun. Ženske zmeraj govorite.
 Prvi minister (naglo z leve). Cela vojska se nam bliža.
 Carična. Vojska? — Pa ne veš, odkod?
 Drugi minister (naglo z desne). Jazdecev je brez števila.
 Carična. Skoči še enkrat pogledat, kje, cdkod in kakšni so! (Drugi minister odide desno.)
 Prvi minister. Naj grem še jaz —
 Požerun. Le pojdi, nadloga!
 Prvi minister (se vrne). Jezdecji so kot viharji!
 Drugi minister (prihiti). Vsi na soncu, v jasni zarji — (Trompete se oglase.)
 Carična. Kaj tako pojo vetrovi?
 Prvi }
 Drugi } minister. To so jezdecev rogovi —
 Požerun (dostojanstveno). Pa stopita ven, ministra, in prijazno jih sprejmita, če so jezdecji zares! Jaz bom pa kar tu ostal, da bom malo še pospel. (Ministra odideta. Glas trompete je čuti vse bliže in bliže.)
 Carična. Slišiš, očka, kakšen hrup?
 Požerun. Če te je volja, greš lahko pogledat — (Carična odide na desno.)
 Prvi minister (z leve). Gospod, naš car, modrost in sreča naših dni; velika radost, radost, sreča! Kaj pravim sreča?! (Jecljaje.) Čudo, čudo čudovito!

Br. Vilić prehaja v stojo
na rokah na oni lestvini

Br. Vilić: Stoja
na rokah na
oni lestvini

Požerun (nejevoljno). Kaj se ti zopet sanja?

Prvi minister (ne poklekne, ampak se veselo vzravna). Krivogled je tu, tvoj zvesti sluga!

Požerun. Kdo praviš? Krivogled? (Kakor da ne verjame.) Ne žveči praznih mi besed!

Drugi minister (z desne, poskakovaje). Jaz ne najdem besedi, Krivogled na dvor hiti! Z njim sta druga dva gospoda. — Živel car in z njim oproda! (Oba ministra se kakor dve sveči postavita v ozadje k oknom in ostaneta tako negibna v nadaljnem prizoru.)

Carična (prileti z leve). Ali slišiš, očka?

Požerun (se nekoliko poravna na prestolu). Nekaj sta mi pravila ministra.

Carična (vsa v eni sapi). Krivogled, Krivogled! (Proti levi.) Le naprej, prijatelji! Kar čisto po domače, prosim.

Krivogled (dostojanstveno vstopi in se priklanja). Dobro zdravje, blagi car! Tvoj oproda te pozdravlja.

Požerun (se zavzame). Si res prišel? Kako se ti je kaj godilo?

Krivogled. Nič se nimam pritožiti. (Se ozre proti vratom, potem:) Dva gospoda sta z menoj.

Požerun. Kar sem noter ju poklič! (Krivogled odide.)

Carična. Oj, kako sem zdaj vesela! (Dvorana se še vse bolj in bolj razsvetli. Z leve pride Jurček, nato Teleban, a za njima Krivogled.)

Jurček (poskakuje). Dober dan, prelepi dan, in še lepša gospodična, vrla, mila nam carična! Tudi tebi dobro srečo, zdravja polnih pet košar, dobre sreče in radosti smo prinesli, svetli car!

Krivogled (stopi tako, da ima Jurčka na levi, Telebana na desni). Kakor veter smo hiteli —

Teleban. Srečno na ta dvor prispeli —

Krivogled. Vso pot zdravja ti želeli —!

Jurček. Da bi žalost te minila —

Krivogled. In bi radost se vrnila —

Teleban (ki mu Jurček pokima). Smo prinesli zate lek.

Carična. Slišiš, očka, to veselje?!

Požerun (Telebanu). Zame da ti veš zdravila? (Teleban prikima in pogleda Jurčka.)

Jurček. On ti je na moč učen —

Krivogled. Zanj nobene ni skrivnosti —

Jurček. Znane so mu vse modrosti —

Krivogled. Noč je njemu kakor dan.

Jurček. Takšna luč je Teleban! (Teleban začne med tem rasti, a Požerun ga gleda in celo vstane.)

Požerun. Ti si torej —?

Teleban (začne bahavo hoditi po dvorani). Jaz sem doktor Teleban. Slišal sem, da si bolan; zdravje hočem ti vrniti, le pokoren moraš biti.

Požerun (zavzeto, zelo dostojanstveno in hkratu nekoliko trudno). Dolgo smo že carovali, marsikaj smo ukrenili, slednjič v žalost smo zapali, tek in zdravje izgubili. (S povzdignjenim glasom.) Kdor pa res je tak zdravnik, da nam vrne srečo zdravja, na besedo našo carsko, damo v zakon mu carično! Pričo svojih dveh ministrov smo slovesno obljubili; kakor zdaj smo obljubili, bomo potlej potrdili. (Sede.)

Jurček (zagleda oba ministra). O, saj res, tu sta še dva! (Hoče k njima, a Teleban mu skokoma zastavi pot.)

Teleban (previdno). Jurček, treba bo začeti!

Carična (polglasno carju). Očka, če res mora biti, bi imela rajši Jurčka. Ta je brhek in vesel —

Jurček (ji naglo prikima in priskaklja bliže). Kot med ljuliko plevel!

Požerun. Ne prehitro, ljubo dete —

Jurček (poredno proti carju). Tudi čakanje ni prida! (Telebanu.) Razporedi svojo čredo zunaj v hleve, za ograje: leve, tigre, ovce, zmaje, slone, konje in govodo!

Teleban. Ako car dovoli — (Odide. Začujejo se zopet glasovi raznih živali.)

Požerun (začudeno). Odkod pa to?

Jurček. Spremnstvo mojstra Telebana.

Krivogled. Ti ne veš, mogočni car, kakšen silen imenitnik je učeni doktor ta! Kar kje leze in kar gre, mu pokorno je na mah!

Carična (se stisne k carju). Tega me bo pa še strah!

Požerun (bolj živahno kakor doslej). Ali naj oba ministra pošljem spremstvu za zabavo?

Drugi }
Prvi } minister (trepetaje). Zdajle sva oba ob glavo!

Carična. Kar naj gresta! Eden spredaj na ploščad, drugi pa na rob za grad. (Požerun prikima, ministra odideta, glasovi pojenjajo in Teleban se vrne.)

Jurček. Ali bomo kar začeli?

Krivogled (carju). Saj dovoliš, da bi smeli —

Požerun. Če je res, prav res tako — (Carični.) Kaj deš, dete? (Jurčku.) Pa naj bo!

Teleban. Pridi bliže, jasni car! (Požerun stopi s prestola in obstane pred Telebanom.)

Jurček. Najprej nekaj za noge! (Začne telovaditi.)

Teleban (Požerunu). Stori tudi ti tako!

Požerun. Misliš, mojster, da bo šlo? (Poskuša posnemati Jurčkove gibe.)

Jurček (čez malo). Potlej tole za roke! Zopet proste vaje, kolikor jih je mogoče izvesti z lutkami.)

Teleban (carju). Nič ne boj se, le pogum!

Požerun. Malo sem okoren še —

Jurček (telovadi). Kar naprej, to nič ne de! (Požerun zopet začne.)

Teleban. Kmalu čvrst boš in voljan, to ti pravi Teleban.

Carična (že na prestolu poskuša posnemati gibe.) Očka, ali smem še jaz?

Krivogled (se sesede v kotu, kjer sta prej stala ministra). Ali jaz sem res še — jaz?! (Poslej samo mirno strmi.)

Požerun. Kar poskusi, dete, kar! (Carična pride v dvorano in nekatere vaje izvaja z ostalimi vred. Požerun bolj ali manj uspešno posnema vse Jurčkove kretnje in se v odmorih kimaje čudi. Carična se vmes večkrat zasmee in zapleše.)

Jurček. Tole zdaj bo za glavó. (Telovadi.)

Teleban (čez nekaj časa). Dosti, dosti, se mi zdi.

Jurček (skoči k njemu, se ga dotakne, nakar je Teleban takoj majhen). Kaj te neki to skrbi! (Carična se veselo zasmee.)

Teleban (užaljeno). Oh, no —!

Jurček. To je zdaj za vse telo, za telo in svežo kri! (Telovadi in začne nazadnje leteti po dvorani. Požerun privzdiguje noge, se zasmee in se spusti za njim.)

Carična (obstoji vsa vesela sredi dvorane). Očka se je zasmel! (Telebanu.) Kakor v sanjah je vse to —

Teleban (naglo šteje). En — dva — tri, en — dva — tri. (Carični.) No, kako se vam kaj zdi?

Jurček (obstane tik za carično). Hop — zapik! Tukaj je prelep mejnik!

Požerun (se skoraj zaleti vanj in sopiha). Zdaj pa, zdaj! Kot živa voda: vse je v meni prenovljeno, — prenovljeno, pomlajeno, da bi skoraj kar zapel.

Jurček. Če se zdi ti, kar zavriskaj! (Zauka.)

Požerun (se smeje). Je kaj drago to zdravilo?

Teleban. Hm, ne vem — Govorjeno prej je bilo — (Gre proti carični.)

Jurček (stopi vmes). Le počasi, kar počasi, saj mi nismo na račun! Mi smo smeh in dobra volja, sreča, zdravje in mladost.

Jurček } To pač zdrava je modrost. Če si lačen zopet čutiš do jedi nekdanji
Teleban } tek, boš vsaj vedel, da prinesla z mojstrom sva ti pravi lek.

Požerun. A če zopet me premaga breme črne žalosti —

Jurček (poredno). Hotel reči si — lenobe?! To se lahko prepodi! — Uri si telo, duha, zjutraj in čez dan, zvečer, pa preženeš vse tegobe! To je zdravja sreče vir!

Požerun. Pa pojdimo, draga gosta, da se zmenimo za hčer! (Carična boječe stopi k Jurčku.)

Teleban (vzraste). Zdaj aha, to veljá!

Jurček. Kar pustimo! Midva nisva za vladarje. Jaz sem večer veseljak, Teleban pa, brez zamere, spet po svoje je čudak! (Skoči k njemu, se mu dodakne ramena, nakar se zopet zmanjš.) Rajši greva kam drugam, kadar car si zaželi —

Požerun. A za danes na gostijo!

Carična. Jurček večno naj živi!

(Zastor.)

Naši pesnici

ДВА КРАЉА

Др. В. В. Рашић, Београд

Посвећено Њ. Вел. Краљу Александру I и Њ. Вел. Краљу Борису

Бог је дао, ђаво не да:
Вековима траје беда,
Бој се бије, крв се лије, —
Ђавоље се коло вије!

Страшно коло, пуно страва
У паклу се завршава, —
Ал' зането све се хвата,
Главом плаћа брат до брата!

А околи све планине,
Дивна поља и долине
И још села бела стала, —
Што их вила посејала.

Али плода, плода нема,
Мира нема, душа нема,
Ни одмора нити спаса, —
Све се креше сваког часа!

На међи су до два бреста
Једно другом не да места,
Једно другом траже мане
И поломе дивне гране!

А под њима два суседа,
Ал' им ђаво мира не да:
Једно другом само прете
И у коштац за час слете!

И то тако не иде редом
Вековима све за бедом,
Ма да сваки крвљу плаћа, —
А рек'о бих да су браћа?!

Каква браћа, какве среће
Крај ужаса и несреће,
Кад образи не црвене:
Хоће да се искрене!

Зар се нису доста клали
И силеса попадали, —
Зар се нису доста били
А други се користили?!

Залуд плачу тужне мајке,
Неве, сеје и бабајке,
У колевци деца пиште, —
А браћа се својски ниште!

Лете главе, — нема наде!
Из утроба децу ваде,
Нити знају шта све раде
Кад' и саме очи ваде!

Авај, очи и памети,
Вечна тамо и авети!
На што, сунце, светлост твоја
Кад су слепа браћа своја?!

Ох, несреће, — грдне бруке,
Зар да вечно трају муке?
Ох, пропасти и ужаса, —
Зар да никад нема спаса?!

И Христос је мучен пао
Ал' је ипак васкрсао, —
О, Господе, Ти победи,
Освети нас и поведи!

Дај светлости нашем уму,
Вечном духу и разуму,
Дај нам моћи да се дане,
Дај нам сунце, да нам сване!

Боже Правде и Истине,
Искушења и Чистине,
Твојим срцем ми Те знамо
Осећамо и имамо!

По милости Вечној Твојој
Опрости нам, — деци Својој!
Крај Тебе је Свети Сава
Наш Просветник, наша Слава!...

Кога држи љубав, нада,
Вера Божја, — тај се нада!
А ко падне, тај се диже
И Богу је само ближе!

Ал' погледај шта све бива!
Да л' је јава ил' се снови?
Још смо живи и остали
Нисмо пали ни пропали?!

Још брест траје крај свих јада
Нит се суши, нити пада,
И што год се више креше, —
Нове гране све се смеће!

Још из крви пролирене
Ничу руже све дрвене, —
Ту макови, ту и булке
Потсећају још на Турке!

Оживљују све планине,
Бујна поља и долине,
Свилоруна ту су стада
И весела момчад млада!

Повија се златно жито,
Поносито, племенито, —
Пчеле зује, песме брује
А с пркве се звоно чује!

Звони звоно и подижи,
С молитвом смо Богу ближи, —
Све од реда зови, зови,
Сад настају дани нови!

Подижу се школе селом
Да помогну роду целом, —
По вароши још и веће
Рад напретка и рад среће.

По касарни војска силна
За одбрану од туђина,
И Соколи и Јунаци, —
Све младости цветни знаци!

На Дому се деца нашла,
Родитељска радост снашла,
Љубав, слога, берићетно,
Све је здраво и све срећно!

Свуда буја као младо
И живота све је радо, —
С очију се тама скиде
И кроз децу сад тек виде!

А над свима, — Боже Свети,
Сад нас држи и просвети,
Биће добро, како ваља:
С народом су и Два Краља!

Да народу среће буде
Они љубе своје груде, —
Да покају прошле муке
Ради Правде и Поуке, —

Целом свету на видiku
А свом роду на бранику:
Једно другом полетише,
Загрлише, изљубише!

Признадоше братство своје!
Братска песма нек' пропоје:
Да је слога, да је плода, —
А крв никад није вода!

И још дође срећа права:
Врховнога Војда Слава, —
И слави се и просија
Првозвани Свет' Андрија!

И у Двору посред града
Витешкога Београда:
Славу слави наш Божји дар
Витешки Краљ Александар!

И свечано још са Њиме
И Краљ Борис, — царско име, —
К'о весници бољих дана
Од Јадрана до Балкана!

Зора, зори, оде тама:
Само слога спас је нама!
С Краљевима срећни били, —
Слава Богу! и: Живили!

Na slet!

Hajrudin Ćurić, Sarajevo

Složno, braćo,
složno, sestre,
raširite let,
sa veseljem
i sa pesmom
svi na slet,
na slet!

Doletite sa svih strana,
preko mora,
preko gora,
i iz bliza
i daleka
Sarajevo na vas čeka!

Sletu vašem,
slavi vašoj,
diviće se svet,
pred vama će
da zastrepi
dušmanin nam klet!

Složno, braćo,
složno, sestre,
raširite let,
sa veseljem
i sa pesmom
svi na slet,
na slet!

Sarajevu — Zdravo!

Joso Matešić, rekrut, Ogulin

Sivi Soko kliče,
Divnu pjesmu pjeva:
Braćo, sreća niče
Iza Sarajeva!

Klik se njegov ori
Slobodnom domajom,
Jednim glasom zbori
Milim zavičajom:

Dvadeset je ljeta
Minulo od časa,
Da nam miso sveta
Posla glase spasa.

Pa najavi svemu
Jugoslavskom rodu,
Da će don'jet njemu
Žudenu slobodu.

I sloboda sinu
U punome sjaju,
A mi Domovinu
Dobismo u raju.

Koj' Slavijom zvati
Hoćemo do vijeka,
Jer je jedna mati
Braći tu i sprijeka.

Napred, braćo, sada
Poletimo tamo,
Naša srca mlada
Pozdrav šalju samo:

Zdravo, sletu silni,
Jedna pjesma pjeva,
Jek joj ori divni
Povrh Sarajeva!

ОТАЏБИНА

Јулкица Д. Лукић, Путинци, Срем

Отаџбино наша мила,
Ти си увек драга била
Сваком Твоме добром сину,
И Словенцу и Србину.

Сваком оном ко се сећа,
Са каквом си борбом прошла
Поред зала и несрећа
До слободе своје дошла.

Па и данас у слободи,
Једна мисо нас све води.
Да Те треба поштовати,
Да Те треба очувати.

Од напада тамних сила,
Које Теби стално прете
Мир и срећу Ти ремете
Да би једном се сломила.

Отаџбино наша драга,
Соколи ће сломит врага
И очуват своје роду
Снагу, понос и слободу.

Ob jezeru živela močna mačka,
napol zdivjana lepa črnodlačka
svetlih oči ko démantni dve zvezdi.
Da preredila svoje bi mladiče,
okretno je lovila ptiče,
iztikajoč po šikari za gnezdi,
prežeč na rovke pustolovke,
kar niso jih zasačile postolke.

A sčasom žrtve večnega strahu
so se ognile drznega tatu:
drugam odprhnile so ptice,
prešle so kdo ve kam hrčice.

Pa kaj napravi mačka, lovka čvrsta»
Na bregu se postavi tokraj trsta
in budno zre na jezersko plitvino:
po njej igrajo vodne se kokoške
— ko dolgovrate igračice otroške —
vsak čas potapljajo se pod gladino,
iščoč priboljška za svoj lačni kljun
in ne vede, da blizu je vohun.

Kar plane žoltogleda črna smrt
prek bičevja v razgibane vodé.
Peroti tlesknejo fr frt, fr frt!
in veslonožke v beg se zapodé.

Vsa mokra mačka splazi se na suho,
na sonce gre, zapiše si za uho:

Mjavmjav ni za v vodó
po kopnem naj junači,
sicer še gos lahko
se glupa njemu pači!

МАЈСКО ЈУТРО

Душан Живковић, Чилипи-Дубровник

Мајско јутро светим миром дише
Ја се купам у свежему зраку
И осећам све више у више
Радост неку и милину лаку.
Птице поју и душу ми сладе
Срцем ми се жар среће разлива
На прародна крила лете наде
Да их чедност благошћу дарива.
Сва природа усхићена буја
Рајски мирис расипа простором
Глас заносни љупкога славуја
Разлеже се долином и гором.
Облацима авиони круже
Над плавијем Јадраном се вију

Идеалу вековноме служе
Величајућ' сву Југославију.
А природа шапатам говори
Да је њена душа сва у сјају
И да нико не може да створи
Што и она у месецу мају.
Да природног нема чара
Да украса њеног није
Да сунчаног нема жара
И природне хармоније
Свет би овај празан био
Као живот без љубави
И у себи не би крио
Дела која воде слави.

Sokolskom barjaku

Stevo Brdar, Detroit, Michigan

Sokolski se barjak vije,
Nebu pod oblake;
I doživlje sve na noge,
Slavljanske junake.

Da si pruže bratske ruke
Red slavljanski učvrste,
Snagom svojom sve dušmanske
Spletke sruše i razmršte.

Zato, oče, majko mila,
Goji kćerku si, il' sina;
Pod sokolska ti ih krila
Sve šalji jedina.

Nek se uče što je bratstvo,
I ljubav slavljanska.
Da slovenskom rodu svane,
Zora boljeg danka.

Nek se širi Soko svuda,
Gdje Slovena još nas ima;
A, sokolski barjak neka
Na čelu nam bude svima.

Kadar kresujemo

Rica, Ljubljana

Kadar mi kresujemo,
glasne pesmi snujemo,
v srcih je veselje, smeh,
ogenj sije nam v očeh,
ki ga vžiga svetli kres,
iskre srca vnemajo,
roke svet objemajo,

noge se nam dvigajo,
v plesu srca vžigajo,
pesmi se nam v noć glase,
da jih zvezde čujejo
in pomežikujejo!

Kadar mi kresujemo,
lepe pesmi snujemo.

Ja sam vojnik...*

Joso Matešić, rekrut, Ogulin

Od mladosti moga žića rane,
Brojio sam godine i dane,
Kad će sreća doći mi velika,
Da sposoban budem za vojnika.

Imao sam v'jek želju jedinu,
Služit Kralju, — čuvat Otadžbinu,
Ako treba i sve za njih dati,
Kad zatraži jugoslavka mati.

Od te želje duša mi izgara,
U srcu se sama pjesma stvara,
Kada ipak stiže vijest ova:
»Sposoban si brate, za redova«!

Sreća me je obasjala bajna,
I radost me napunila tajna.
Jer sam jedva dočekao vrijeme.
Da preuzmem pušku, drago breme.

Pa da služim Kralju i Domaji,
Koje ćemo branit kao zmaji.
Ja sam vojnik — ispunjena nada,
Biću hrabar uvijek i sada!

Sad sam srećan, ponosan i blažen,
Jer sam snagom junačkom osnažen.
Pa sad kličem braći na sve strane,
Riječi pjesme, davno ispjevane:

Braćo moja, neka Vam je želja,
Junačkog se naužit veselja.
Koje samo tamo ćete naći,
Gdje je sreća trojedinoj braći.

Gdjeno vojska junački maršira
Gdjeno riječ naša komandira.
Tu nek Vam je mjesto najdražije
Na braniku sve Jugoslavije!

* Rado ide Soko u vojnike... Brat Matešić, prosvetar Sokolske čete i pučki pesnik iz Generalskog Stola, nastupio je ovog meseca vojnu dužnost. Zadojen sokolskom mišlju vesela srca polazi u redove naše junačke vojske, s pesmom na ustima, s idejom i sveću u srcu. U njega treba da se ugleda sav naš sokolski naraštaj i da s veseljem polazi pod pušku kad ga domovina treba. Vojnička je dužnost teška, ali za Sokola ne sme da bude prevelika ni jedna žrtva, koja se polaže na oltar domovine i ujedinenog naroda. — Ur.

Naši nižji bratje A. Francevič, Ljubljana

Nabiral mož je drv po hosti.
Po tleh ležalo ni jih dosti,
zato odlomi si še panja krajec:
vse črno mravelj in vse belo jajec
usuje se na tla. Hej, te zadrege!
Družina mnogonoga na pretege
prenaša s sonca v senco zarod nežni,
da ga otme pogubi neizbežni.

»Oh, ne zamerite, mravljinca pridni,
nevedoma sem vam okružil dom.
A nekaj kvare vam poplačal bom:
jedi vam oskrbim za dva do tri dni,
ko boste krpali si trhli stan.«

Nasuje jim komarjev, sitnih muh
in malo potolažen krene v stran.
A s potjo se pridruži mu Nevidni,
vseh dvomov, sumov neprijetni duh,
na uho šepetá mu porogljivo:
»Ti blaži mož, ubijaš bitje živo?

Komar in muha nista božja stvora,
ki slednji svoj poklic vršiti mora?
Krivico storil si pomotoma,
popravljaj jo s krivico hotoma!«

Majka Jugovića

Josip Poslek, župnik, Lukovdol

Uskrsnula majka Jugovića,
Gleda do tri svoja Sokolića.
Gledajući sva tri svoja sina,
Kojim sad je jedna domovina
Kako bratske sad si stišću ruke,
Iza teške tisućletne muke.
Nježno sva tri hvata oko vrata:
Draži su joj od srebra i zlata;
Pa na jednom žena plemenita,
Djecu svoju zabrinuta pita:

»Djeco, Vi ste meni nešto nujni,
Snuždili se obrazi vam rujni.
Što to može biti, djeco, s Vama?«
Braća vele: »Neko fali nama:
Zato nisu oči naše bistre —
Nema sena Julije ni Istre.

Ove su još tužne, zarobljene,
Al u srcu nezaboravljene.
Dobra mati nato ništ ne rekne,
Ne go mučno na koljena klekne;
K nebu diže b'jele ruke svoje,
Vapeć: Bože, spasi kćerke moje!

I ko da se čuje glas sa neba:
Znaj, do kraja križ svoj nosit treba
Vidim Tvoje muke, Tvoje jade,
Znadem što iz Tvoje djece rade.
Gruba sila vazda trajat neće.
Iza zime ide pramaljeće,
Iza noći, b'jeli dan će doći,
Nakon tmine, žarko sunce sine,
Nakon muka, sl'jedj sreće luka,
Nakon žrtvi, uskrsnuće mrtvih!

Mi smo

Majcan Ivo, Senj

Mi smo zraka narodne svesti i snage,
koja sakuplja i svetli na sve zdrave
narodne misli, srca i duše blage —
za slavu i sreću Otadžbine drage.

Mi smo četa koja narod smelo vodi
putem istine, ljubavi i dobrote,
jer u našem srcu misao se rodi,
oprati s njega žig ropstva i sramote.

Mi smo vera koja budno čuva ljude
da se malodušje u njih ne uvlači,
jer za sreću i slobodu rodne grude —
u radu im sokolska četa prednjači.

Mi smo nosioci odvažne ideje,
pioniri jedinstva slovenskog roda, —
i dok ljubav naših srca narod greje
obezbeđena mu je skupa sloboda.

Zdravo, majko svih Jugoslovena,
 Davna želja, sada ispunjena!
 Tvoje ime ponos nas je sviju
 Za te srca naša žarko biju.
 Hoćemo te za Domaju pravu,
 Jer u Tebi mi vidimo slavu,
 Koju Ti si postigla odavna
 U vremena tužna a i slavna.
 Rodu našem jedina i mila
 Želja Ti si odavnine bila.

Za Te mnogi ljuti bojak bio,
 Za Te mnogi junak krvcu lio,
 Nikad nisi iz srca nestala,
 Milom biti nisi nam prestala;
 Nisi nikad, nećeš ni do v'jeka,
 Ti si sveta braći tu i sprijecka.
 U Tebi je srećan brat do brata,
 Brat Slovenac, Srbin uz Hrvata.
 Ostvareni sad su ideali
 Za koje su mnogi vredni pali!

Ima braće koja nisu s nama,
 Koje crna obavija tama,
 Učko mila, što si potamnila,
 U tamnu se maglu obavila.
 Oj ustani jednoć Veli Jože
 Narod dulje izdržat ne može!
 Oj ustani, protjeraj dušmane,
 Da nam rodu jezik ne tamane.
 Oslobodi narod od dušmana,
 Što nam braću gnjave svakog dana.
 Jezik njihov brane im u školi,
 Bog se njime ne smije da moli.
 Govor njima materinji brane
 Tamnice su njima pretrpane.

Sva zla rade od braće nam naše:
 Ubijaju, gone ih, plaše;
 Ali oni ne klone već stoje,

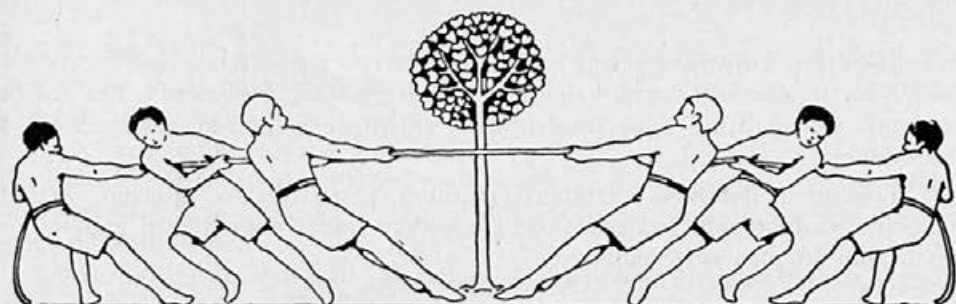
Tude sile oni se ne boje.
 Oči, a bez suza, k nebu dižu
 Iako ih ljute boli stižu.
 Duša njima tuguje i gine,
 Kad se sjete majke Otadžbine.
 Misleći na dragu im slobodu,
 Koja nije dana njinom rodu.
 Prodani ko roblje u tuđinu
 Izgubiše majku Domovinu!

Kraljevino naša mila,
 Želimo Ti: Srećna bila!
 Majko draga Srba i Hrvata,
 I Slovenca našeg dragog brata;
 Majko draga braće triju vjera,
 Ovih s Juga, onih sa sjevera;
 Majko draga braće tri plemena,
 Složne braće, slovenskog imena!
 V'jekovima drugom robovasmo,
 I za Tobom majko tugovasmo.
 Oci naši umreše u tuzi
 Na samrti oko im zasuzi:

»Zašto živih, zašto se ja nadah,
 Zašto trpih, uzdisah i stradah,
 Kad nemogoh sreće dočekati
 Dan slobode jednoć ugledati!«
 Hvala Bogu, mi ga dočekasmo,
 Braću složnu jednom ugledasmo.
 Jedan narod, država je jedna,
 Složna braća — nagrađena vredna.
 Sad složni, jaki neslomivi,
 Sad smo jači nego kamen živi.

Uskliknite građani, seljaci,
 Zagrmite Sokoli junaci:
 Živila nam, majko svih Slovena,
 I u Tebi braća usrećena!
 Neka živi, širi se razvija,
 Majka naša, sva Jugoslavija!

Radovi našeg naraštaja

Što uči Sokolstvo

Danica Šlezinger, naraštajka, Karlovac

Sokolstvo svoje pripadnike odgaja telesno i duhovno. Telesni odgoj vrši se u sokolanama vežbanjem prostih vežbi i na spravama, što traje od najranije dobi pa do navršene 26 godine. Za to vreme pripadnik, odnosno član Sokola prođe sve kategorije članstva, od deteta postaje naraštajac, konačno član. Vežbanjem stiće se krepkoća, snaga, zdravlje. Radi se na pravilnom i harmoničnom razvoju telesnih sila u smislu one stare izreke da će u lepu i zdravu telu naći svoj stan i zdrava duša. Fizičko jačanje tela koje je u uskoj vezi s takmičenjima, koja se vrše na sokolskim javnim priredbama i vežbama vodi plemenitoj utakmici, oštri oko i um, oblikuje snagu raspoloženja i volje, razvija u nama spremnost na podvige i pokušaje skopčane s mukom, ali i s užitkom po svršenom delu. Ovako se trajnim i ustrajnim natecanjem stvara u pojedincu čvrsta volja, smelo i odlučno pregnuće da svako sledeće delo bude lepše i savršenije od poslednjeg, ukratko vežbanje po nacrtu, po sustavu u vezi s takmičenjima u društvenoj zajednici stvara, a da mi i ne vidimo i ne osećamo, karaktere odvažne i odlučne. U telesnom, dakle, smislu uči nas Sokolstvo da je put do izgrađivanja snažnog i telom i voljom krepkog čoveka u smišljenom, sustavnom vežbanju i negovanju telesnih sila, da to vežbanje treba udružiti s takmičenjem, jer i nije sav život ljudski drugo nego borba, u kojoj će pobeđu uvek steći onaj, koji će se boriti znalački, odvažno, bez straha. Današnji društveni sklop traži ljude snažne i smeje, poduzetne i okretne, a do svih tih svojstava telesnih i duševnih dolazi se dugotrajnim i napornim usklađivanjem sila putem vežbe.

Paralelno s telesnim jačanjem i oblikovanjem duha i tela putem vežbe teče i čisto duhovni rad, koji polaze na to da zdravu dušu napuni čovečim i narodnim vrlinama. Te vrline za osnov imaju bratsku snošljivost i međusobno podupiranje i potčinjavanje interesa pojedinaca interesima narodne odnosno državne zajednice. U vanjskom delovanju njegovanje tih vrlina dovede do slovenske i opće ljudske uzajamnosti. Kreposti pojedinca i njegovo vrlinama ispunjeno delovanje u obitelji, društvu, općini, gradu, državi, konačno među svim ljudima predmet je svakodnevnog učenja Sokolstva. Ipak je najjače naglašeno osećanje ljubavi i poštovanja prema narodu komu pripadamo i njegovom državnom ustrojstvu.

Sokolstvo koje je u našim krajevima aktivno i s velikom požrtvovnošću radilo na stvaranju državne zajednice Južnih Slovena, nosi samim tim u sebi zadatak da se brine i za uredenje te zajednice u smislu čudorednom i narodnom.

Telesno i duhovno razvijeni, moralno i nacionalno upućeni, verski snošljivi, u državnom pogledu jasni i određeni ljudi i žene svesni građani — to je ono što nas uči Sokolstvo.

Valek

Rosenstein Karel, Jesenice

Valek je bil majhen in slaboten deček. Večkrat sem ga videl, kako je korakal po gozdu s povešeno glavo. Lice mu je bilo blede in iz sinje modrih oči, globoko vdrtih v lobanjo, sta mu sijala žalost in razočaranje. Ni bil podoben drugim otrokom. Prijateljev ni imel, da bi se veselil z njimi. Sam je hodil zamišljen po osamljenih potih. Če ga je kdo srečal, se je zdrznil, ga plaho pogledal in šel hitro dalje. Le kadar je bil sam, je poslušal ptičje petje in se razgovarjal s cveticami. Cvetlic ni trgal. Smilile so se mu. — Cvetlice in ptički so mu bili edini prijatelji, ki jim je zaupal žalost. In ptički so mu odgovarjali s pesmicami, cvetlice so se mu pa priklanjale do zemlje. Tako je vsaj nekoliko pozabil žalost.

Valek je že v nežni mladosti izgubil očeta. Sedaj ima samo mater, ki dela v tovarni, da preživi sebe in Valka. Tovarišev ni iskal. Najrajši je bil sam. Zato so ga vsi mrzili in zaničevali. Otroci so ga psovali in preganjali. Pa tudi starejši so ga prezirali, kar ga je hudo bolelo.

Met kopja. Končni položaj

Moment iz odbojke

A tudi Valek je začel ljudi sovražiti. Ogibal se jih je in se plazil kot preganjana žival po najbolj osamljenih krajih. Toda mnogokrat so mu misli poletele med otroke, ki se v mestu igrajo.

Srce mu je zahrepenelo po veselju in zabavi.

Rad bi bil šel med otroke. Prosil bi jih, da ga sprejmejo v svoje vrste, a ni si upal. Bal se je, da ga ne bi napodili. Plašili so ga zaničljivi, pomilovalni pogledi ošabnih ljudi...

Nekega dne je stal pred sokolskim telovadiščem in opazoval deco, kako telovadi. Oči so se mu iskrile, ko je opazoval živahno vrvenje, vrišč, smeh in radost. Rad bi šel med nje. Igral bi se z njimi, skakal, se smejal in veselil... A ni si upal. Srce se mu je stiskalo od žalosti. Tam veselje, smeh, pomlad, v njegovi duši žalost in zima...

Med tem ni opazil, da se mu je približal vodnik dece. Položil je Valku roko na ramo in ga vprašal: »Ali bi rad šel med nje?«

Valek se je zdrznil. Že je hotel reči — »da,« a domislil si je, da se hoče morda norčevati iz njega, zato je molčal.

Vodnik ga je še enkrat vprašal, ali bi rad šel med vesele Sokoliče.

Valek je sprevidel, da se oni ne šali, in živahno je odvrnil: »Da! Rad, zelo rad!«

»Pojdi z menoj!« mu je rekel vodnik, ga prijel za roko in ga peljal na telovadišče.

Mladi Sokoliči so se zbrali okoli njiju in vodnik jim je predstavil novega bratca.

Kako je Valku trepetalo srce od sreče, ko so mu zvenele na uho sladke vodnikove besede, ki mu je pravil, da bo tu enak med enakimi, brat med brati. Modre oči so mu žarele od radosti, bleda lička so zgubila žalosten izraz in na ustih mu je po dolgem času zaigral blažen smehlaj...

Sedaj je Valek popolnoma drugačen. Zanj se je začelo novo, lepše življenje. Žalostni dnevi so pozabljeni. V duši mu je zavladala vesela, sončna pomlad, polna cvetja in radosti...

Odbojka

Met kroglice: Začetna postava

Дед полети мој Соколе
Снажан ти је лет,
По обићи, па поздрави —
Цео мили свет.

Поздрави ми браћу драгу,
Сваки мили крај.
Види да л' је данас добар —
Сав наш нараштај?

Па кад дођем на Косево,
Где ј' Милошев гроб,
Кликни: сад је већ слободан —
Сав наш мили род.

Ој, полети мој Соколе.
Снажан ти је лет.
Па обићи, па поздрави —
Цео мили свет.

Свуда нек се чује, кличе:

У лету је сури оро,
У слободи знак,
Ускрснула ј' круна стара —
Што је крио мрак.

А у Босни пролиј сузе,
Свете сузе, па кликни:
Будан стоји и спреман —
Сав наш нараштај.

»САМО НАПРЕД НИ КОРАКА НАЗАД«

Јозеф Елазар, нараштајац, Добој

За високим циљевима тежимо,
у кретању до последњег дана.
Од вежбе и рада не бежимо,
јер наше незадовољство није мана.

»Само напред ни корака назад«
устрајност за рад и добра воља
дају живот који не зна за јад.
А то је душманина највећа боља.

»Само напред ни корака назад«
Па никад те неће стићи беда,
и никад нећеш дочекати пад
само те чека задовољство и победа.

ПОГИНУЛИМ ХЕРОЈИМА — СЛАВА

Јозеф Елазар, нараштајац, Добој

Нек свиће румен-зора,
биће сунца и лепа дана,
Соколи иду с нашег мора,
и славенских свију страна.

На слет у наше Сарајево мило,
гре први одјекну слободе глас,
увек је оно јуначко било,
у њему искра донела нам спас.

Куд летите соколови сиви?
Где престаје вам соколски лет?
Снажна војско, свак Вам се диви,
а презирно гледа душманин клет.

Кад се јато соколова вине,
славјанскога дичног соја,
сетимо се миле домовине,
и погинулих нам хероја.

GLASNIK

Godišnja savezna glavna skupština. Dne 29 aprila ove godine vršila se je u Beogradu u zgradi Saveza nabavljачkih zadruga IV glavna skupština Saveza SKJ.

27 aprila zborovali su načelnici sokolskih župa. Na tom zborovanju raspravljala su se razna pitanja tehničke naravi i stvorili su se potrebni zaključci i nacrt rada za buduću godinu.

28 aprila bio je poverljivi sastanak župskih izaslanika na kojem se je pretresao rad u prošloj poslovnoj godini. Ujedno su date smernice za ovu tekuću poslovnu godinu. Sednica je trajala čitav dan do kasno u noć.

29 aprila pre podne prisustvovali su predstavnicima Sokolstva i župski izaslanici svečanom sprovodu posmrtnih ostanaka poslednjih branilaca Beograda.

Sama skupština počela je u 4 sata posle podne. Dvorana je bila puna skupštinara. Skupštinu su posetili braća Čehoslovaci: br. dr. Stanislav Bukovski i br. Vincenc Štjepanek. Poljaci: br. Adam Zamojski i br. Šćepanski, od Rusa prisustvovali su br. Drajling i br. Artamonov. Od bugarskih Junaka prisustvovali su predsednik Saveza Junaka br. Lazov s petoricom drugih delegata. Nj. Vel. Kralja zastupao je njegov lični adutant gen. br. Pavle Pavlović. Bili su još prisutni predsednik Vlade br. Nikola Uzunović, ministar za fizičko vaspitanje naroda br. dr. Grga Anđelinović, češkoslovački opunomoćeni ministar br. dr. Velner, poljski opunomoćeni ministar br. dr. Švacburg-Ginter, sekretar bugarskog poslanstva Pavec, predstavnici grada Beograda, Narodne skupštine, Univerziteta, raznih ministarstava i drugih ustanova. Skupštini su prisustvovali u punom broju članovi saveznog starešinstva, saveznog načelništva, svi članovi savezne uprave.

Skupštinu je otvorio I zam. starešine br. Gangl komemorirajući najpre postradalu braću u Kaknju. Nato upućuje svoje prve reči Nj. Vel. Kralju i čitavom Kraljevskom domu. Odašilje se brzozavni pozdrav Nj. Vel. Kralju, koji skupština sluša stojeći. Brat Gangl zatim pobija klevete koje su u zadnje vreme učestale da ocrne svetlo ime Sokolstva proglašujući ga bezverskim i republikanskim. Bratu Ganglu je to potpuno uspelo. Nato prikazuje sokolski rad u prošloj godini. Izlaže granu po granu. Iza toga pozdravlja svu prisutnu braću, izaslanike, a naročito braću iz ostalih slovenskih zemalja koji su pohitali na ovu našu skupštinu. Skupština je oduševljeno pozdravljala sve prisutne, a naročito braću Bugare.

Nato uzima reč ministar za fizičko vaspitanje naroda br. dr. Grga Anđelinović koji obećava Sokolstvu punu potporu u njegovom radu. Govori o putevima i ciljevima Sokolstva i o njegovoj predratnoj i poratnoj borbi za slobodu čitavog našeg naroda.

Iza ministra br. Anđelinovića govorio je br. Zamojski, koji pozdravlja skupštinare u imenu Međunarodne gimnastičke federacije, kojoj je on predsednik, i u ime poljskog Sokolstva.

Iza brata Zamojskog govorio je br. dr. Bukovski koji u vrlo temperamentnom govoru iznosi poglede Sokolstva na život i rad Sokolstva u Slovenstvu. Apelira na sve prisutne da svojski uzrade na podizanju slovenske skupne misli, koju treba da osete svi narodi. Jedan za sve — svi za jednoga.

Kada je br. Bukovski završio svoj govor progovorio je br. Lazov, čiji govor donosimo na posebnom mestu pod naslovom »Slovenstvu na pomolu«.

Čim je br. Lazov završio svoj lepi govor pročitao je br. Gangl odgovor Nj. Vel. Kralja na pozdravni brzozav skupštine. Brzozav je popraćen živim odobravanjem i klicanjem Nj. Vel. Kralju.

Nato je uzeo reč br. Šćepanski, koji govori vrlo dobro srpsko-hrvatski, i čestita našem Sokolstvu na tako jakom razmahu sokolskog pokreta u našoj zemlji. Kaže,

ako nas Slovenci niko ne ujedini — Sokolstvo će nas ujediti.

Nakon br. Šćepanskog uzima reč brat Gavra Milošević, koji pozdravlja skupštinare u ime Narodne skupštine, izražavajući Sokolstvu puno priznanje za njegov rad.

Br. dr. Pavlas nato predlaže skupštini rezoluciju, koja će biti upućena na mero-davna mesta, a kojom se traži sloboda bi-ranja savezne uprave. Rezolucija je primljena jednoglasno.

Brat Gangl nato pristupa zaključku skupštine. Seća se važnih datuma koji padaju onih dana kao: pogibije Zrinjskog i Frankopana, 20-godišnjice stupanja prvih rekruta u redove srpske vojske iz Južne Srbije, sletova u Sarajevu i Zagrebu. Pozdravlja sve skupštinare i šalje bratske pozdrave Pragu, Varšavi, Sofiji i Budišinu. Skupština je nato pevanjem sveslovenske himne »Oj Sloveni« završila svoj rad i svoje zasedanje. (Ključ).

50 GODIŠNJICA ČEŠKOSLOVAČKOG SOKOLSKOG NARAŠTAJA

Češkoslovačko Sokolstvo još uvek pri-ređuje razne proslave u čast 50 godišnjice osnutka sokolskog naraštaja, koji je godine 1883 osnovao br. dr. V. A. Pragr u Kolinu. Iako je, stvarno, ovo 51 godina što postoji sokolski naraštaj u Češkoslovačkoj ipak još sada vidimo razne priredbe kojima se slavi ta važna godišnjica, koja za celokupno Sokolstvo znači vrlo mnogo. Ako pravilno razumemo izreku: »Na mladima svet ostaje«, onda možemo i da razumemo veliko značenje te godišnjice i važnost sokolskog naraštaja. U vezi s tom proslavom održale su nekoje župe kao Havličkova, Denisova, Podkrkonoška, Istočnočeška i Tirševa dne 6 maja stafete iz svojih središta u Kolin. U stafetama su učestvovali sami naraštajci i same naraštajke.

Knjige i listovi

Telovadne igre in raznoterosti za društva in šole. Naš poznani br. Ivan Lavrenčić iz Maribora je izdal v samozaložbi lično knjižico z gornjim naslovom. V njej je zbral in sestavil z njemu prirodjeno spret-nostjo in iznajdljivostjo veliko število telovadnih iger, igric in raznoterosti, vse pa je ponazoril s primernimi risbami. Knjiga bo prav dobro poslužila ne samo društvom in

šolam, marveč tudi sokolskim društvom pri mladinski telovadbi. Knjigo toplo priporočamo v nakup. Naroči se pri piscu, Maribor, Smetanova ulica 32, za ceno 32 Din.

Narodne pesmi z napevi. Nabral in uredil za štiri enake glasove Janko Zirovnik. Druga, preurejena izdaja v dveh zvezkih. — I. zvezek. — Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani 1933. Pred več nego 50 leti je takrat mladi, za vse lepo in dobro navdušeni, svestransko delavni učitelj Janko Zirovnik na pobudo glasbenega učitelja skladatelja Antona Nedvéda zbral narodne pesmi, ki so v kratkih presledkih izšle v 4 zvezkih žepne oblike. Znani Zirovnikov pevski zbor v št. Vidu nad Ljubljano je pridno in vztrajno gojil narodno pesem in z njo žel velike uspehe. Zirovnikove zbirke narodnih pesmi že nekaj let ni več dobiti na knjižnem trgu. Na pogosto povpraševanje po njej je Učiteljska tiskarna v Ljubljani založila drugo, pomnoženo in preurejeno izdajo v dveh zvezkih male osmerke. Prvi zvezek je ravnokar te dni izšel. V njem je 123 narodnih napevov na 183 straneh. Vse pesmi so sestavljene za štiri moške glasove v prosti, enostavni harmonizaciji brez vseh modernih primesi in izumetničenj tako, kakor jih poje naš preprosti narod, kakor jih pojó naši fantje v poletnih večerih na vasi, pri ženitovanjih, gostijah ali k naboru gredé. Cena kartoniranemu I. zvezku ja 50 Din, v polplatno vezanemu 56 Din. — Knjiga bo prav dobro poslužila našim sokolskim edinicam pri gojitvi petja in jo toplo priporočamo v nakup.

Za šalu

Nije kriv. »Lenčino jedna!«, vikne otac na svoga sina, »ti jošte spavaš, a sunce ti sja već dva sata na krevet.« — »Ah,« protagne se dečak i ustane, »šta mogu ja, kad sunce tako rano izlazi.«

Izjašnjenje. »Sto? Zar voz je već otišao? Zar se promenio red vožnje?« — »Da — sada vozi ranije — ranije je vozio kasnije — ali kasnije će opet ranije da vozi.«

Kod ljudoždera. Glavar: »Od Vas neću da uzmem ništa više. Zadnji naučni istraživalac koga ste mi poslali imao je jednu nogu drvenu.«

Iz uredništva

U posljednje vreme dobijamo naročito mnogo križaljki, popunjalki, rebusa i sl. Mnogi od tih sastavaka tako su komplikovano sastavljeni da ih je nemoguće prirediti za objavu. Molimo naše saradnike da budu sastavci takve naravi jednostavniji, poučniji i primerni za slaganje ili kliširanje. Šteta je da takvi radovi moraju da svrše u košu. Šteta je i vremena koji se uloži u taj rad. Naročito upozoravamo naše naraštajce, sastavljače križaljki, popunjalki i sl., da paze da im sastavljanje ne oduzme suviše dragocenog vremena za učenje i svoj redovni posao.

Naredni broj našega lista izići će u drugoj polovini meseca juna. Rukopise za taj broj treba slati najdalje do 10 juna uredništvu »Sokolica«. Dopisi koji stignu kasnije od tog roka neće moći da uđu u junski broj našega lista.

Ovaj broj »Sokolica« izišao je u povećanom opsegu, te smo zbog toga prisiljeni da naredni broj iziđe u manjem opsegu.

Neiskusniji dopisnici i saradnici neka dadu svoje sastavke starijoj braći na pregled pre nego što ih pošalju uredništvu.

Pred vratima su nam sarajevski i zagrebački sletovi. Na tim sletovima treba naš naraštaj da pokaže svoju snagu i disciplinu. Na posao! Po delima vašima sudiće vas.

Pošta uredništva

J. E. u D.: Tvoju pesmicu »Soko ne žali trud« ne možemo objaviti, jer je površno sastavljena.

M. S. u P.: Nažalost Tvoju pesmicu nije nam moguće objaviti, jer u nijednom pogledu ne odgovara. Neka Ti koji stariji brat ili sestra pregleda rukopis. Javi se još koji put možda budeš bolje sreće.

Đ. Ž. Č. u S. M.: Tvoja pesmica: »Sokoli, dođite!« kad bi se doterala bila bi dobra. Za sada ne možemo da je objavimo. Ako možeš popravi je.

P. P. u O.: »Život i rad u našem društvu« ne možemo Ti objaviti u »Sokolici«, jer je člančić pisan suviše ironički što bi moglo naročito osetljiviju braću da uvredi i ražalosti. Kloni se neumesnih šala!

A. O. u S.: Križaljku Zdravo ne možemo da donesemo u Sokolici, jer se ne može reprodukovati. Vrlo žalimo uloženi trud.

M. A. u V.: Ukrštene reči »Soko« ne možemo objaviti, jer su suviše zapletene i nemoguće ih je tehnički reprodukovati. Tvoja marljivost vredna je svake pohvale, samo pazi da Ti sastavljanje takvih popunjalki i križaljki ne oduzme suviše vremena za učenje.

D. S. O. u B.: Tvoje ukrštene reči ne možemo objaviti iz načelnih uzroka.

Braći u Tivtu: Vaši sastavci ukoliko nisu izišli u ovom broju iziće u narednim brojevima »Sokolica«. Vaši su sastavci dobri.

S. S. u T.: Članak »O poštenju« ne možemo doneti u našem listu, jer su misli prilično nesređene i promašen je sam cilj članka.

Rešenje iz 4 broja »Sokolica«

Ispunjalka. 1) Skol, 2) Osaka, 3) Koran, 4) Osman, 5) Lanci, 6) Itaka, 7) Čilim; od I—II Sokolić.

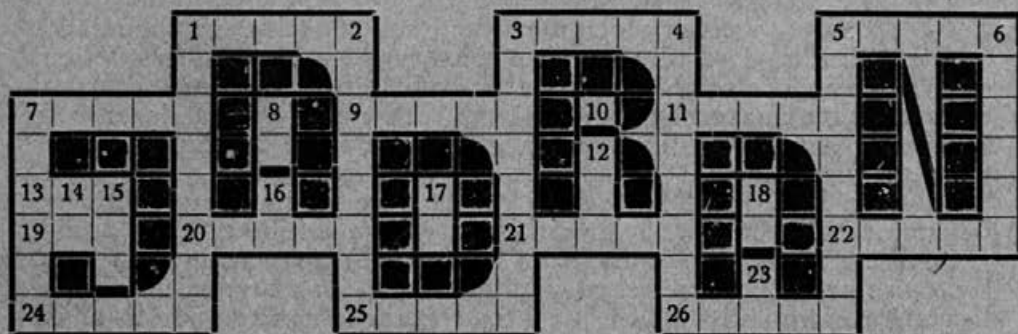
Književna zagonetka. 1) Kralj Dečanski, 2) Luča Mikrokozma, 3) Elegije, 4) Trešić-Pavičić, 5) Vladislav Vezić, 6) Aristo; od I—II Kletva.

Popunjalka. Jaje, Adam, Čelo, Alat, Jelo, More, Odžak, Smuk, Evom; od I—II Jačajmo se.

Popunjalka. 1) Apaši, 2) Ural, 3) Gora, 4) Usta, 5) Sjaj, 6) Tara, 7) Škol, 8) Elba, 9) Nula, 10) Okno, 11) Avala; od I—II August Senoa; od III—IV Prosjak Luka.

Popunjalka

Sastavio Miodrag Arandelović, naraštajac, Vukovar

Vodoravno: 1. Ptica. 3. Živi u vodi. 5. Planina u našoj državi. 7. Bunar. 9. Pozleđen. 10. Veznik. 11. Domaća životinja. 13. Konjski hod. 19. Muško ime. 20. Otputovati. 21. Mesec (hrv. naziv). 22. Navijen. 24. Naokolo. 25. Čuvar male dece (apstraktno!). 26. Muško ime.

Okomito: 1. Grad u Srbiji. 2. Gde u državi vlada car. 3. Jezero u Švajcarskoj. 4. Pomaže pri misi. 5. Reka u Americi. 6. Gora u Aziji (poznata iz biblije). 7. Grad u Jugoslaviji. 8. Reka u Austriji. 12. Vrst oružja. 14. Konj. 15. Riba. 16. Zamenica. 17. Reka u Italiji. 18. Grad u Srbiji. 23. Osovina.

Jednačina

Švoboda Slavo, naraštajac, Tivat

$$a + b + c + d = x$$

a = predlog

b = egipt. božanstvo

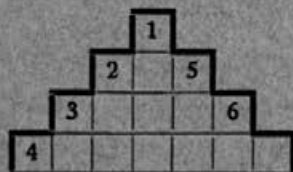
c = afirmacija (pokrajina)

d = domaća životinja

x = Grad u Jugoslaviji

Mala popunjalka

Z. M., naraštajac, Senj

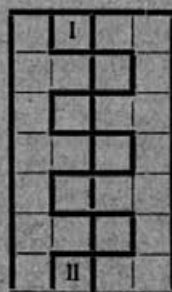

Vodoravno: 1. Slovo koje može biti konsonant i vokal. 2. Šutnja. 3. Reka. 4. Naš naraštajski list.

Okomito: 1. Što dobivamo od ovce? 2. Šutnja. 3. Predlog. 5. Blato. 6. Lična zamenica.

Ispunjalka

Kornel Neuman, naraštajac, Osijek

Grad u Norveškoj

Sastavni deo reči

Lice iz grčke mitologije

Biblijsko lice

Grčko slovo

Sastavni deo pesme

Tursko muško ime

U jače naznačenim poljima od I do II ime obljubljenog sokolskog omladinskog lista.

Magični kvadrat

Petek B., naraštajac, Tivat

1	2	3	4	5
2				
3				
4				
5				

1. Oblik glagola raditi (slov.)

2. Stari spisi

3. Zvezda (žen. ime bez zadnj. slova)

4. Prorok (genitiv)

5. Gimnazija

Vodoravno i okomito isto.